

Kl. 12.00 – 15.02

1 § Aktuell debatt: Översvämningarna i Norrland

Aktuell debatt:

Anf. 1 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

*Översvämningarna i
Norrland*

Fru talman! Sommarens översvämningar i Norrland gjorde att jag begärde en särskild debatt om växthuseffekten och klimatpolitiken. Jag hoppas att vi inte bara ska diskutera effekterna av sommarens störtregn i Norrland utan också det allt tydligare sambandet mellan å ena sidan ökad nederbörd och andra klimatförändringar och å andra sidan de höga och ökande utsläppen av koldioxid.

Växthuseffekten och den globala uppvärmningen är en realitet. Om vi inte kan minska våra utsläpp av koldioxid kommer naturen att slå tillbaka genom ett förändrat klimat, något som får allvarliga konsekvenser också för Sverige. De beräkningar som gjorts av ett nätverk av klimatforskare vid SMHI tyder på att nederbörden kan komma att öka med upp till 30 % i norra Sverige på grund av den höga koldioxidhalten och den uppvärmning som den ger upphov till, med kraftiga sommar- och höstflöden som följd. Det vi upplevde i somras var sannolikt ingen tillfällighet. Det borde fungera som en klimatpolitisk väckarklocka.

Jag vill som avslutning på min korta inledning ställa tre frågor till Kjell Larsson.

För det första: Klimatkommittén skulle ju skärpa en hittills överksam svensk klimatpolitik. Men det bidde bara en informationskampanj. Delar Kjell Larsson min uppfattning, att Klimatkommitténs förslag är helt otillräckliga om vi ska kunna nå de mål som vi satt upp för minskade koldioxidutsläpp?

För det andra: Delar Kjell Larsson min uppfattning att den koldioxid-skattehöjning som vi inleder nästa år är ett verksamt styrmedel för att minska koldioxidutsläppen? Finansministern tog avstånd från den, eller svävade åtminstone på målet. Statsministern gav den sitt stöd. Var står Kjell Larsson? Har vi miljöministerns stöd om en höjd koldioxidskatt?

För det tredje: Vissa tidpunkter är viktigare än andra. Ibland står man inför ett vägskäl. Ibland krävs aktiv handling *nu*, annars är det för sent. Delar Kjell Larsson min uppfattning att vi står vid en extremt viktig tidpunkt nu när det gäller möjligheten att få till stånd en global samling till en verkningsfull klimatpolitik? Jag tänker främst på de internationella klimatförhandlingarna i Haag i november.

Anf. 2 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag är mycket glad över att Miljöpartiet har tagit initiativet till den här debatten. Klimatpolitiken och det globala miljöhot som det innebär är stora och väsentliga frågor. Det behöver debatteras och diskuteras mycket mer än vad som sker för närvarande. Det är ett ansvar för oss alla att ta de här hoten på fullaste allvar och att öppet diskutera hur vi nationellt och internationellt ska möta dessa hot.

Enligt FN:s klimatpanel kommer de stigande halterna av koldioxid och andra växthusgaser som alstras av mänsklig verksamhet att leda, och har redan lett, till klimatförändringar. Detta är också de flesta forskare på området eniga om. Om klimatet ändras kommer ingen del av världen att vara opåverkad.

Att det pågår en global uppvärmning av klimatet innebär också att energiinnehållet i atmosfären ökar, och det är det som är själva grunden för att klimatförändringarna också kommer att skapa större och svårare oväder i framtiden. Också här har vi redan sett oväder som med all sannolikhet har kopplingar till klimatförändringen.

De senaste tre åren har Asien, Centralamerika och Afrika drabbats av flera svåra översvämningar med stort mänskligt lidande:

- Östafrika oktober 1997 – regn och översvämningar i Kenya och Somalia med minst 2 700 dödsoffer.
- Pakistan mars 1998 – 1 800 drunknande.
- Kina juni–september 1998 – floddammar sprängs efter hårt regn, 20 000 miljoner hus förstörda, minst 4 100 människor döda.
- Indien och Bangladesh juni–september 1998 – monsunregn och cyklon krävde mer än 7 000 människoliv.
- Centralamerika oktober 1998 – orkanen Mitch drabbade Honduras och Nicaragua, 9 000 döda, tusentals saknade.
- Indien oktober 1999 – cyklon dödade 10 000 människor vid den östra kusten.
- Venezuela december 1999 – häftiga regn och ras orsakade 30 000 dödsfall.
- Moçambique februari–mars – närmare 700 döda och en halv miljon hemlösa efter cyklonoväder.

Detta är en del av förändringarna. Jag påstår självfallet inte att alla dessa oväder, allt detta lidande, enbart har klimatpolitiska förklaringar, men det finns ett samband. Det är en del av de framtida påfrestningar som världen kommer att ställas inför på grund av den pågående klimatförändringen. Havsytan kommer att stiga med svåra konsekvenser för flera önationer och låglänta kustnationer. Om havsytan höjs kommer det i sin tur att få konsekvenser för korallrev, för kustnära våtmarker. Det får effekter på tillgången till färskvatten, effekter på fisket, den biologiska mångfalden, turismen. Stormar och översvämningar kan bli vanligare och häftigare, som jag har varit inne på. Vissa sjukdomar, t.ex. malaria, kan få ökad utbredning i ett varmare klimat. Arter som inte kommer att

hinna anpassa sig till den här snabba klimatförändringen kommer att hotas. I många torra delar av världen, där bristen på mat redan är ett akut problem, kan odlingsförhållandena komma att försämrats ytterligare. Afrika, som redan är en hårt drabbad kontinent, kommer förmodligen att drabbas allra hårdast. De fattigaste kommer att drabbas hårdast av klimatförändringarna.

Matz Hammarström har beskrivit hoten mot oss i Sverige: 30 % mer nederbörd i norra Sverige tillsammans med alla andra förändringar. Redan nu kan man se – det kan lika väl ha en koppling till klimatförändringarna – hur trädgränsen i fjällområdena kryper uppåt.

Mot bakgrund av detta är den fråga som vi måste ställa oss en etisk-moralisk fråga – om vi som människor har rätt att på detta sätt och med dessa konsekvenser förändra den kemiska sammansättningen av atmosfären. Det är precis det vi håller på med för närvarande. Vi har ökat koldioxidinnehållet i atmosfären med ungefär 40 % sedan industrialismen inleddes. Vi har en eftersläpning när det gäller effekterna av dagens utfall, som gör att den här ökningen kommer att fortsätta mycket kraftigt i framtiden. En temperaturförändring genomsnittligt på någon halv procent hittills kommer att accelerera. Vi kan räkna med en temperaturförändring på ungefär 3 % de närmaste 50 åren. Detta får svåra och allvarliga konsekvenser.

Därmed blir det också vårt ansvar att genomföra åtgärder för att möta den här utvecklingen och för att minska utsläppen av klimatgaser, särskilt utsläppen av koldioxid som är den tyngsta och viktigaste växthusgasen. Just nu arbetar vi i mitt departement på en klimatproposition, som ska läggas på riksdagens bord i december i år och som kommer att ange strategier för fortsatta skärpta åtgärder på området.

Som svar på Matz Hammarströms fråga om klimatutredningen är tillräcklig vill jag säga följande. Den anger naturligtvis inte alla de åtgärder som behöver vidtas under de närmaste åren, utan vi kommer att behöva vidta ytterligare åtgärder framöver. Något tydligare svar får jag nog vänta med att ge till dess att vi har arbetat färdigt med klimatpropositionen.

Jag vill också värja mig lite grann mot beskyllningen att vi skulle vara överksamma när det gäller klimatpolitiken. Som jag sade jobbar vi mycket med klimatpropositionen. Vi har det som vi kallar för stöd till lokala investeringsprogram där vi under de tre senaste åren har givit stöd till en rad projekt ute i kommunerna som leder till betydande minskningar av koldioxidutsläppen.

En sammanräkning av de insatser som vi har gjort innebär att vi minskar användningen av elenergi och fossila bränslen med 2,1 terawatt-timmar per år. Vi minskar koldioxidutsläppen med ca 1,6 miljoner ton per år eller ca 2,8 % av de totala utsläppen.

Det talas mycket nu i det europeiska samarbetet om det som kallas *policies and measures* – man kan översätta det med politik och åtgärder. Det finns ett väldigt tryck på att denna politik och dessa åtgärder ska utvecklas. Det här är ett nästan unikt svar från Sverige på frågan vad man kan göra på det här området i konkreta, praktiska åtgärder för att få ned koldioxidutsläppen. Jag är ganska stolt över det här programmet och diskuterar det med mina kolleger i Europa, inte minst med mina kolleger från de gröna partierna.

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Aktuell debatt:

*Översvämningarna i
Norrland*

Vi behöver använda ekonomiska styrmedel. Sverige var först i världen med att införa koldioxidskatt 1991. Den har därefter höjts vid flera tillfällen, och vi har för närvarande förmodligen den högsta koldioxidskatten sammanräknat bland alla länder i världen.

Vi har ett mycket ambitiöst program för energihushållning och för att främja biobränslen.

Inom transportsektorn vidtar vi flera olika åtgärder med hög skatt på bensin och diesel och en hög nivå på forsknings- och utvecklingsarbete.

Inom skogsnäringen kan vi nu se att vi binder väldigt mycket kol från atmosfärens koldioxid i ett snabbt ökande skogsförråd.

Dessa är några av de åtgärder som vi arbetar med nu och har vidtagit med gott resultat. Vi måste naturligtvis också skärpa dessa åtgärder i framtiden. Vi måste utveckla nya strategier för att möta det här hotet.

Vi måste se till att järnvägsnätet blir effektivare och smidigare och ett bättre alternativ till landsvägstransporter.

Vi måste satsa ytterligare på alternativa bränslen och bättre motorer.

Vi måste effektivisera arbetet med ett nationellt vindkraftsprogram, och det är just precis det som vi för närvarande håller på att göra.

Vi måste satsa ytterligare på forskning om och utveckling av solenergitekniken där Ångströmlaboratoriet i Uppsala har världsrekordet i energieffektivitet när det gäller att ta ut elektricitet från solenergin.

Vi har infört ett investeringsstöd för solvärme i samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Vi måste starkt överväga att införa miljörelaterade trängselavgifter i våra storstäder, och jag har personligen pläderat starkt för detta.

Vi måste fortsätta att driva kravet på en differentierad och miljörelaterad kilometerskatt för den tunga trafiken på landsväg i Europa.

Vi måste driva på för att EU och världen i övrigt ska kunna införa koldioxidrelaterade avgifter på flygtrafiken.

Detta är några av de åtgärder som vi vidtar nationellt, men tyngdpunkten i arbetet för att komma åt detta stora och svåra framtidsproblem ligger naturligtvis på det internationella planet, och jag hoppas kunna återkomma till det i ett av mina senare inlägg.

Anf. 3 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag vill tacka Kjell Larsson för en bra och tydlig inledning, inte minst när det gäller beskrivningen av växthusproblematiken som en grundläggande etisk fråga. Har vi rätt att fortsätta med ett beteende som förändrar den kemiska sammansättningen i atmosfären, som leder till en global uppvärmning, som leder till alla de problem som miljöministern lyfte fram – översvämningar, torka och annat?

Kjell Larsson sade att det var en orättvis beskrivning att kalla svensk klimatpolitik för överksam. Men faktum kvarstår ju att vi inte har lyckats minska koldioxidutsläppen, utan de tenderar i stället att öka. Det måste till ytterligare åtgärder för att få den minskning som vi har målsatt.

Jag sade att detta inte bara skulle handla om Norrland, men det måste ju handla lite om Norrland också. I synnerhet Västernorrland drabbades av översvämningar i somras. Efter fyra veckors regn började flödesnivåerna i länets älvar och vattendrag att stiga. Värst drabbades Västernorrlands västra delar där Ånges och Sundsvalls kommuner fått de mest om-

fattande skadorna. Och det är i huvudsak väg- och järnvägsnät, jordbruket samt enskilda fastigheter som har drabbats.

Det inträffade visar dels på behovet av en ansvarsfull, rakryggad, konsekvent och verkningsfull klimatpolitik såväl nationellt som internationellt, dels på behovet av ett förebyggande arbete här i Sverige inför framtiden.

Det finns en tendens att underskatta risken för höga flöden. Alltför sällan tar man hänsyn till den risken fullt ut vid den fysiska planeringen. Det är dags att börja göra det nu.

Vattenkraftsutbyggnaden i en älv medför i regel att flöden dämpas, men den utgör ingen garanti mot höga flöden och översvämningar. I synnerhet vid kraftiga sommar- och höstflöden är överraskningsmomentet större i utbyggda älvar än i outbyggda, eftersom flöden inträffar mer oregelbundet när älven är reglerad.

Dammarna är utrustade med s.k. utskov för att man vid höga flöden ska kunna släppa fram vatten som inte kan lagras eller tappas via kraftverkens turbiner. Utskoven är dessutom anläggningarnas säkerhetsventiler som skyddar mot översvämning som i vissa fall kan leda till dammhaveri. Kapaciteten hos dessa utskov är en av dammsäkerhetens nyckelfrågor, och för närvarande pågår en översyn av alla större svenska dammar när det gäller just utskovens kapacitet.

Många dammar är helt enkelt inte dimensionerade för de flöden som förekom i juli och än mindre för de flöden som vi har att vänta oss i framtiden. Det behöver alltså göras förbättringar vid flera av våra dammanläggningar för att öka kapaciteten.

Vi behöver också en annan fördelning länsvis av de s.k. bygdemedel som förvaltas av länsstyrelserna och som vattenregleringsföretagen avsatser för att bl.a. förebygga översvämningsskador. Det behövs en annan fördelning därför att effekterna av översvämningsskadorna i regel är större i sådana län som Västernorrland längs med älvarna än i län där vattendragen rinner upp.

Vi behöver ompröva en del vattendomar som är mycket gamla och som tillkom i en tid när bebyggelsen och miljön i älvdalarna såg helt annorlunda ut. Ett problem är att rättsläget inte är helt klarlagt när det gäller omprövning av gamla vattendomar, men Miljöpartiets ståndpunkt är att möjligheterna för en sådan omprövning utifrån dagens moderna miljölagstiftning ska undersökas noggrant, och är det så att den visar sig vara otillräcklig för att förhindra framtida översvämningsskatastrofer är vi beredda att inleda en dialog med regeringen om eventuella nödvändiga förbättringar av miljölagstiftningen.

Räckvidden på dagens lagstiftning prövas just nu i domstol. Åklagare Stefan Karlmark driver ett unikt skadeståndsmål mot Gullspångs Kraft för dess skuld i översvämningarna i Värmland 1995, och det väntas en dom i vår. Karlmark menar att kraftbolagen har en tendens att gömma sig bakom vattendomen. Men de har en skyldighet att inte bara följa vattendomen till punkt och pricka. Jämför med hastighetsbegränsningarna på vägarna! Man kan inte alltid hävda att man kör lagligt bara för att man håller sig under högsta tillåtna hastighet.

Vi behöver bygga om en del broar, vägtunnlar och järnvägsvallar så att de klarar av att stå emot trycket vid framtida översvämningar. Det är också viktigt att planeringen av nya infrastrukturinvesteringar som Bot-

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Aktuell debatt:

*Översvämningarna i
Norrland*

niabanan och en del vägprojekt norröver tillgodoser kraven på tillförlitlighet och säkerhet.

Vattendomsreglerade eller på annat sätt påverkade sjöar och åar, det rationaliserade skogs- och jordbruket med kalhyggen och utdikning som gör att det inte finns något som suger upp vattnet samt den globala uppvärmningen med dess klimateffekter är faktorer som i betydligt större utsträckning än i dag måste beaktas vid all fysisk planering.

Vi behöver också – något som vi har motionerat om – ett särskilt statsanslag i statsbudgeten för att parera, motverka och förebygga effekter av klimatförändringar.

Och inte minst behöver vi en konsekvent klimatpolitik som inte stannar vid målformuleringar utan också föreskriver praktiskt och verkningfullt handlande och inte hukar för nödvändigheten av höjd koldioxidbeskattning.

Tyvärr har det hittills varit skralt med engagemanget för en radikal miljöpolitik härhemma. Det har under lång tid stått klart att vi inte kommer att uppnå de mål som vi har satt upp. Anledningen är att alltför många valt att prioritera kortsiktiga intressen framför en långsiktig, ansvarsfull klimatpolitik. Man vågar inte stå upp för de långsiktiga åtaganden som Sverige förbundit sig till, utan viker sig populistiskt för tillfälliga opinionsyttringar.

Vi måste som politiker våga se väljarna i ögonen och tala om vad som måste göras för att åtgärda en överlevnadsfråga.

Anf. 4 PER-RICHARD MOLÉN (m):

Fru talman! Jag har valt att vid det här tillfället tala om en annan miljö, nämligen lokalmiljön, närmiljön i vilken människor ska leva och fungera. Jag tror att de människor som lever i de berörda områdena förväntar sig det när riksdagen diskuterar översvämningarna i Norrrland.

Sommarens regn och översvämningar var en naturkatastrof. Orsakerna, om de har med växthuseffekt och klimatförändringar att göra eller inte, får kommande studier och framtiden utvisa.

Vi som på ort och ställe har mött alla olyckliga och oroad människor, sett översvämmade hus, hus som brändes, höskördar som flöt bort, tomter som eroderade, har allt detta väl inetsat i våra minnen.

Försvarsminister Björn von Sydow besökte de översvämmade områdena, men han hade ingenting att komma med när det gällde att lugna dem som berördes.

Kommunminister Lars-Erik Lövdén utlovade stöd till berörda kommuner och pengar för upprustning av vägar och järnvägar, men hade inget besked till dem som drabbats.

Är det en bra lokalmiljö?

Statsrådet Kjell Larsson tog vid sitt besök upp vattendomar och vattenkraftsföretagens ansvar. Men vad hade han att meddela alla oroliga människor?

Är det en bra miljö?

Någon vecka senare meddelade statsministern myndigt från sin semesterort att berörda kommuner skulle få ekonomisk hjälp, men hänvisade de enskilda människorna att klara sina ekonomiska bekymmer via sina hemförsäkringar.

Så är den politiska miljö i vilken människorna i Sverige uppenbarligen ska leva.

Fru talman! Dan Lindeberg, mannen i Torpshammar vars gamla vackra hus från mitten av 1800-talet den kommunala räddningstjänsten brände upp för att rädda en bro, har helt lämnats åt sitt öde.

Är detta en bra kommunal miljö?

Ånge socialdemokratiska kommunalråd Sten-Ove Danielsson, svävade redan dagen efter husbränningen på målet vad gällde ersättningsfrågan. Lindeberg rekommenderades att på egen hand ta upp sina problem och anspråk med andra myndigheter. Är det så en kommun ska behandla den miljö i vilken dess invånare ska leva?

Tiden går. Skulderna på Lindebergs hus består och räntorna ska betalas. Den lilla människan lämnas åt sitt öde i den lokala miljön. Är det så det ska vara? Är det inte rimligt att Dan Lindeberg får allt stöd som finns från kommunens sida? Borde inte Ånge ha löst in hans fastighet och i sin tur drivit frågan med andra myndigheter? En bro värd miljoner räddade man. Men Dan Lindebergs problem kvarstår.

Jag skulle gärna vilja ställa frågan till Kjell Larsson: Vad har statsrådet Kjell Larsson för råd att ge Dan Lindeberg så att den lokala miljön uppe i Ånge på något sätt kan bli bättre? Det gäller även andra berörda kommuner.

Vad har statsrådet Kjell Larsson för konkreta råd att ge alla som fått sin egendom skadad eller förstörd? Tala om det, Kjell Larsson! Det är trots allt en naturkatastrof som har inträffat.

En av de berörda kommunerna ringde för knappt två veckor sedan upp Finansdepartementet för att få klart för sig hur de utlovade 100 miljonerna skulle användas. Kommuntjänstemannen kunde berätta att Bosse Ringholms finansdepartement iskallt bara meddelade att principerna för fördelning och användning av miljonerna inte var klara. Det var bara att vänta.

Det är den miljö som vi i Sverige lever med när vi möter och konfronteras med uppenbarligen den politiska verkligheten, trots att i stort sett tre månader har passerat och vintern med dess snö och kyla står för dörren.

Sammanfattningsvis, fru talman, kan jag konstatera att regeringen har dragit hela ersättningsfrågan i långbänk. Enskilda människor och kommuner väntar på besked. Det är bättre att rikta kritik och skuldbelägga vattenkraftsföretagen än att fundera över den kommunala hanteringen av byggnadslov och detaljplaner som tillåtit byggnation på många av de områden som i sommar har översvämmats. Hur ser det ansvar ut som kan utmätas mot enskilda kommuner?

En debatt om det här skulle inte skada – en debatt inom ramen för en lokalmiljö. Var inträder det kommunala ansvar som skyddar den enskilde från felaktig kommunal myndighetsutövning enligt skadeståndslagen? Skulle inte en katastroffond vara ett bra sätt för framtiden att skapa klara regler för hur enskilda ska kompenseras vid naturkatastrofer? Oberoende av om anledningen är växthuseffekt eller något annat är det också ett inslag i miljön.

Men till sist, fru talman, bara en stilla vädjan: Skynda på. Ge besked till alla de berörda människorna innan köld och snö förstör ännu mer. Visa en generös och hjärtlig inställning. Tala hellre om den miljö som

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Aktuell debatt:

*Översvämningarna i
Norrland*

människorna i dag är mer angelägna om än om växthuseffekten. Den kan vi tala om vid ett senare tillfälle. Jag vill bara understryka att den är väl så viktig, men just nu är det människorna som önskar besked.

Anf. 5 TALMANNEN:

Jag förstår att Per-Richard Molén räknade upp ett antal enskilda ärenden för att illustrera en problematik och att alla är medvetna om att riksdagen inte diskuterar enskilda ärenden för vilka myndigheter eller kommuner är ansvariga.

Anf. 6 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Vad är det väsentligaste att diskutera angående sommarens översvämningar? Enligt min mening är det att koncentrera sig på vad vi i riksdagen kan göra för att minska risken för att liknande situationer uppstår igen samt att lindra konsekvenserna av de översvämningar som trots allt uppkommer – detta snarare än att vältra sig i detaljer om vad som hände i somras.

Ingen vågar i dag förneka klimathotet. De ökade utsläpp av växthusgaser som skett till följd av att fossila bränslen förbränns i motorfordon, energianläggningar och industriell verksamhet utgör sammantaget det största hotet mot mänsklighetens framtid.

Den förindustriella koncentrationen av koldioxid i atmosfären låg tämligen konstant på 260 miljarddelar. Tekniska landvinningar ledde till att kol, olja och naturgas kunde ersätta träråvaror som bränsle. Nu har CO₂-halten ökat till 380 miljarddelar. Jordens ändliga resurser har tappats av i en rasande takt. Uppskattningsvis hälften av de ändliga resurser som sakteliga byggts upp under miljarder år har vi förbrukat sedan 1950, mindre än ett ögonblick i jordens historia.

Trots allt tal om kretslopp, hållbar utveckling etc. sågar vi av den gren vi sitter på med en allt högre hastighet. De negativa effekterna för klimatet och miljön i övrigt leder till att förbränningen av fossila bränslen måste minska drastiskt långt innan olja blir en bristvara.

Enligt klimatforskarna kommer sannolikt intensiteten i de extrema väderfenomenen att bli större. I somras var det norra Sverige som drabbades av översvämningar. I Skåne erfor vi decemberstormen i fjol som fällde skog med en sällan skådad kraft. Fenomenet är internationellt; Mitch och andra orkaner samt översvämningar, som miljöministern räknade upp här tidigare, ser vi hemsöka mänskligheten med förödande konsekvenser.

Mot denna bakgrund kan höjningen av dieselskatten med 10 öre och den begynnande skatteväxlingen bara ses som en fingervisning om de klimatåtgärder som är oundvikliga om utvecklingen ska bli långsiktigt hållbar.

Fru talman! Få samhällsproblem har en så genuint internationell karaktär som klimatet. Inför höstens klimatomöte i Haag står det internationella samarbetet inför en ödesstund. Klarar nationerna av att åstadkomma den kompromiss som behövs för att Kyotoprotokollet ska kunna ratificeras och träda i kraft?

Sverige har spelat, och spelar, en aktiv roll i klimatförhandlingarna. Vi har av tradition en hög profil i det internationella samarbetet. Den forskning som bedrivs i Sverige har haft en avgörande betydelse för

tillkomsten av klimatkonventionen 1992 och för klimatdiskussionerna efter det. Den roll som IPCC, Intergovernmental Panel on Climate Change, har kan inte nog understrykas.

Sverige har också bidragit till uppbyggandet av andra internationella klimatorganisationer. SMHI är Sveriges representant i de internationella organisationerna Eumetsat, ECMWF, WHO och IOC. Via Eumetsat erhåller SMHI meteorologiska satellitdata, vilket är ett mycket viktigt underlag för väderprognoser. Medlemskapet i ECMWF ger SMHI tillgång till de bästa medellånga, numeriska väderprognoserna i världen. WHO är den internationella klimatorganisation som är en del av FN-organisationen. Sverige bekostar medlemsavgiften till dess organisationer genom anslag till SMHI.

SMHI kom med sina varningar i tid den här sommaren, men tyvärr vidtogs inte de relevanta åtgärder som borde ha varit en följd av varningarna. Det kan knappast SMHI lastas för. Klimatforskningsprogrammet SWECLIM gör förutsägelser om vad Norden har att vänta om nuvarande trender håller i sig. Medlemskapet i dessa internationella klimatorganisationer är ovärderligt för att den svenska klimatforskningen ska kunna behålla sin kvalitet och för att SMHI ska kunna göra vederhäftiga väderprognoser.

De avgifter som Sverige ska betala för år 2001 har emellertid ökat, och det finns i dag inte teckning för dessa i SMHI:s budget utan att man kraftigt skär ned på den inhemska verksamheten. I årets budgetförhandlingar lyckades vi inte klara ut dessa problem, och jag hoppas att miljöminister Kjell Larsson i dagens debatt kan ge besked om hur regeringen har tänkt sig att lösa nämnda problem.

Fru talman! För att förhindra att översvämningar av de dimensioner som förekom i somras ska ske igen behöver de gamla vattendomarna omprövas. Har jag uppfattat det rätt så har miljöministern uttalat att så ska ske.

Konsekvenserna för de översvämningsdrabbade hade blivit åtskilligt lindrigare om vattenmagasinen hade börjat tömmas i god tid och därmed haft större kapacitet för att ta hand om sommarens regn. Vattenkraftsbolagen måste ta större hänsyn till lokal kännedom om var det finns snö kvar som leder till stor avrinning när den smälter. Så hade också varit fallet om hänsyn till samhällsekonomin och lokalbefolkningens intressen hade varit överordnat bolagens avkastning. Vattenkraftsbolagens ansvar för det inträffade behöver utredas närmare för att även dessa ska få ta ett ekonomiskt ansvar för följderna av beslut om reglering av magasin m.m.

I höst har Vänsterpartiet lämnat in en motion om katastroffond. I motionen begärs att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att utreda förutsättningarna för uppbyggandet av en katastroffond. Norge kan vara ett gott exempel för den modell som behövs för att lindra konsekvenserna för dem som drabbas av de naturkatastrofer som vi sannolikt har att räkna med i framtiden också.

Anf. 7 ULF BJÖRKLUND (kd):

Fru talman! Nu kan vi inte chansa mer. De stora översvämningar som skakat främst södra Norrland i sommar är inte bara tragedier för enskilda utsatta människor, företag eller kommuner. Nej, trots att vattenmassor förstört hus och hem, raserat vägar och banvallar, förorsakat katastrofin-

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Aktuell debatt:

*Översvämningarna i
Norrland*

satser också för bönder och potatisodlare, raserat campingplatser och fritidsanläggningar, skadat fiskebiotoper och biologisk mångfald på grund av erosion m.m. är det ändå något mer som värker i människors hjärtan och hjärnor.

Det är naturligtvis inte oväsentligt att man analyserar vad som har gått snett. Varför drabbar egentligen allt det här så många människor trots erfarenheter från tidigare liknande situationer? Naturligtvis finns det skäl att se över ansvarsfrågorna. Visst måste ekonomiska insatser till som hjälp för att återställa det som skadats. Det är viktigt att infrastrukturen återställs så att näringsliv och enskilda människor kan få ersättning och nytt mod. Man måste sannolikt se över de gamla vattendomarna och skapa bättre beredskap för att minimera risker för framtiden. Många dammar måste också åtgärdas m.m.

Inte är det någon tröst att extrema väderförhållanden drabbat andra områden i världen också. Vi hörde talas om orkanen Mitch. Det nämndes också här Kina, Venezuela, Östasien och översvämningar i Moçambique med närmare 20 miljoner hemlösa människor, 25 000 döda och därtill stor materiell förödelse som följd.

Fru talman! Det som värker inombords handlar naturligtvis om klimatfrågan. Frågan är om det som vi upplever som accelererande naturkatastrofer beror på av oss påspädd växthuseffekt. Om de scenarier som flera av våra forskare presenterar är sannolika så har vi all orsak att ta klimatfrågorna på allvar. Även om historien kan visa på klimatförändringar förr genom århundradena, och trots att vissa forskare tvekar om uppgifterna, måste vi ta till oss signalerna. Vi kan inte chansa längre. Försiktighetsprincipen gäller. En bred politisk front måste möta med åtgärder.

Men vad då för åtgärder? Ja, inte löser man problemen, Matz Hammarström, genom att chockhöja bensin- och dieselpriiser t.o.m. upp till 30-kronorsnivån som antytts från miljöpartihåll. Är det våra glesbygds- och landsbygdsbor som dagligen måste använda bilen för att klara sin livsföring, som ska stå för notan? Bilen är i stora delar av vårt land en förutsättning för ett decentraliserat samhälle med bosättning på glesbygden.

Priset på drivmedel är i dag så högt att höjda skatter slår direkt mot de svaga grupperna i samhället. En större prisdifferentiering av miljöklasserna på bränslet är en mer framkomlig väg. Förnyelsebara bränslen måste ges konkurrensmässiga fördelar. Och inte löser man väl problemen, miljöministern, genom att säga nej till att utveckla produktionen av etanol ur skogsråvara eller genom att säga nej till reducerad koldioxidskatt på etanol. Vad är det för vits med att belasta fossila bränslen med koldioxidskatt när skatten inte lyfts av när alternativt bränsle finns?

Miljöskatter, särskilt höga sådana, gynnar inte utvecklingen av biobränslen utan ökar i stället statens beroende av skatteintäkter och minskar intresset för, och möjligheten av, att släppa fram alternativen. Regeringens handlande och Kjell Larssons egna svar på frågor tidigare visar tydligt på det. Med andra ord: Varför medverkar inte regeringen bättre tillsammans med Miljöpartiet och andra för att snabbt introducera alternativa bränslen och motorer på marknaden?

Ett annat välkänt dåligt exempel är ju förtidsavvecklingen av Barsebäck 1 innan man färdigutvecklat alternativ, miljövänlig energi fullt ut.

Resultatet har blivit ökade koldioxidutsläpp genom import av kolkraftsel från Danmark och Polen. Eftertankens kränka blekhet har möjligen slagit åtminstone näringsminister Björn Rosengren, som aviserat senareläggning av avvecklingen av Barsebäck 2.

De ökade koldioxidutsläpp som blir följden av att energibortfallet kompenseras med kolkraft har tvingat Sverige att begära ökade utsläpp. Riksdagens mål att utsläppen inte skulle vara större år 2000 än år 1990 har inte gått att uppfylla. Utsläppen har i stället ökat med 3 %. Klimatkommitténs förslag är nu att detta mål ska uppfyllas år 2005 och att utsläppen år 2010 ska vara 2 % lägre än 1990.

Låt de politiska instanserna på ett bättre sätt vända sig mot hela energiområdet och inte fokuseras mot transportsektorn! Vindkraften är naturligtvis bra, men upp till bevis, miljöministern! Vi väntar på det.

Anf. 8 BIRGITTA SELLEN (c):

Fru talman! Miljöpartiets Matz Hammarström började med att säga att han hade begärt en debatt om växthuseffekten och klimatpolitiken. Men så står det faktiskt inte på den begäran som talmanskonferensen har fått. Där står det att man begär en särskild debatt med anledning av översvämningarna i Norrland.

Varför blev det en så regnrik sommar? Det har flera talare redan tagit upp, så därför tänker jag inte ta upp det.

Vilka blev skadorna, och hur har de hanterats? Jag var där och har sett skadorna, och jag har talat med väldigt många av de drabbade. Under de dagar när vattennivåerna var som högst kunde vi alla se dramatiska bilder på vad som hände – hus som rasade ned i vattendrag som inte var reglerade. Vi kunde se en alldeles ny bro som invigdes för ett år sedan och som rasade. Nu måste det byggas en helt ny bro på grund av att ån har blivit mycket bredare efter översvämningarna. Strömfårorna ser helt annorlunda ut.

Otaliga är de vägar och mindre broar som följde med vattenmassorna. Järnvägsvallar underminerades och fick stängas av för tågtrafik, osv.

Nu tänker jag faktiskt vältra mig lite grann i detaljer från sommarens händelser, trots att Karin Svensson Smith inte tyckte att vi skulle göra det.

Många frågor hänger i luften, sade kommunalrådet i Ånge när jag undrade hur man hanterade skadorna. Därför tänker jag ge några exempel från verkligheten.

Tre familjer har blivit utan en bro. Det beräknas kosta ca 1 miljon kronor att bygga upp den igen. Ska dessa tre familjer bekosta det med egna pengar på ca 200 000–300 000 kr per familj?

Hustomter har rasat ned i åar och älvar. Vattenbrunnar har förstörts. Jordmassor har spolats in på åkermark, gräsmattor och in i källarvåningar på hus. Vem ska betala?

Ett företag, Dyno Nobel i Ljungaverk, behöver kylvatten till sitt företag. Vattendraget som man utnyttjar drabbades av att stora mängder grus, uppskattningsvis 20 000 kubikmeter, rann in i deras kylvatten. Hittills har företaget självt fått bekosta reparationer av ställverk och pumpstation och utgrävning av delar av kanalen till en kostnad av 600 000 kr. För att åtgärda allt kommer det att kosta minst lika mycket till.

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Aktuell debatt:

*Översvämningarna i
Norrland*

Aktuell debatt:

*Översvämningarna i
Norrrland*

Jag är medveten om att detta handlar om enskilda fall och som inte leder till något beslut. Men jag tror att kunskapen om det ändå kan vara viktig.

Det beordrades att ett hus som stod väldigt nära strandkanten, vilket Per-Richard Molén redan har berättat om, skulle brännas ned. Ägaren godtog det med tanke på det scenario som man förväntade skulle ske om huset skulle råka rasa av sig självt. Då skulle det kunna täppa till vattenflödet vid en bro, vilket skulle kunna leda till att bron rasade, och nedanför ligger en bensinmack, vilken skulle kunna följa med. Det skulle kunna leda till en fruktansvärd katastrof.

Men vad händer nu för den här mannen? Vem betalar? Är det Räddningsverket, kommunen eller Vattenfall? Kommunen säger att man har möjlighet att betala vad huset var värt när det hade runnit vatten två dygn genom huset. Men är det inte det faktiska värdet som mannen i fråga skulle behöva få?

Fru talman! Vi måste ta lärdom av det inträffade, så att vi är beredda om det händer igen. I utredningen om en svensk klimatstrategi har man ju tydligen talat om att detta kommer att hända flera gånger. Det stod att det skulle kunna hända i södra Norrrland, vilket också hände. Därför måste lagstiftningen och ersättningsansvaret sättas i fokus när det gäller förebyggande och skademinimerande åtgärder.

Vi har under debatten talat om växthuseffekten och om att vi måste minska koldioxidutsläppen. Till Matz Hammarström kan jag säga att jag just i dag har tagit del av en rapport från Europeiska kommissionen som säger att sedan 1995 har bilarna minskat med 5,6 %. Att säga att de inte har minskat något är alltså inte riktigt rätt. Däremot är det tyvärr så att det ändå är alldeles för mycket. Tyvärr är det också så att Stockholmsbänken är tom, och det är ju i Stockholm som de största koldioxidutsläppen från bilarna sker.

Vi måste i alla fall se till att skapa långsiktiga spelregler. Vi i Centerpartiet accepterar inte den lösning som regeringen och dess stödpartier driver i finansplanen, där man föreslår att biobränslen ska beskattas. Hur kan Miljöpartiet ställa sig bakom det?

Vi tycker att det är viktigt att man ser över hur räddningstjänsten ska arbeta. Det står i dag att staten ska ersätta kostnader för räddningstjänsten. Gävle processar fortfarande om vem som ska ersätta de merkostnader som snöovädret för ett par år sedan orsakade.

Vi tycker att det är värt att titta på en katastroffond, kanske med utgångspunkt i hur man har det i t.ex. USA och Kanada.

Vattendomarna måste självfallet ses över. Och kommittén som nu arbetar med miljöbalksuppföljningen hade för två veckor sedan inte fått något uppdrag från miljöministern. Jag hoppas att denna debatt leder till att det kommer.

Det är många frågor som vi funderar över, inte minst om kommunen ska bekosta Vikbron, som är av kulturhistoriskt värde.

Anf. 9 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag kan hålla med Birgitta Sellén om att det är synd att Stockholmsbänken är alldeles tom. Jag hoppas att åtminstone någon lyssnar på sitt rum.

Fru talman! Rubriken på dagens debatt är, som nämnts, Översvämningarna i Norrland. Debatten hittills har ju i stor utsträckning handlat om växthuseffekt och klimatpolitik, vilket givetvis är övergripande och ödesfrågor.

FN:s klimatpanel har, precis som miljöministern tidigare sade, konstaterat att sammanvägningen av tillgängliga observationer visar att det är vi människor som har påverkat klimatet. Det är alltså, som många sagt, i högsta grad angeläget att vi reducerar utsläppen av koldioxid, vilket vi måste göra bl.a. genom att begränsa användningen av fossila bränslen.

Folkpartiets representant i Klimatkommittén har framhållit att beslutet om stängning av en reaktor i Barsebäck, som tre partier stod bakom, leder till en ökning av vårt lands koldioxidutsläpp med flera miljoner ton per år. Men detta hade, såvitt jag har fått höra, Klimatkommittén inte mandat att behandla, utan man inriktade sig i huvudsak på transportsektorn. Folkpartiet har i sin reservation till kommittén föreslagit en strategi i fyra steg för att nå en minskning av utsläpp av växthusgaser med 4 % till år 2010 – inte 2 % som några har nämnt. Ett viktigt steg i den strategin är enligt vår mening att vi behåller de kärnkraftverk som vi har till dess att vi hittar miljövänliga ersättningar, precis som bl.a. Ulf Björklund var inne på.

Jag är alltså lika orolig som tidigare talare över växthuseffekten och dess påverkan på bl.a. vattennivåerna. Men jag vill ändå koncentrera mig på det som i dagsläget är mest akut för de människor i Norrland som har drabbats av stora skador på sina fastigheter.

Översvämningarna i somras var inte de första. Problemen började redan på 1980-talet, och många människor har lidit svåra förluster, både ekonomiskt och mentalt, när deras hem har kommit till skada.

TV-programmet Reportrarna visade för en tid sedan skrämmande bilder av det som hände under sommarens översvämningar – hus som rasade och följde med vattenmassorna, hus som brändes upp, kringflutna gårdar och vägbankar som har skurits av, precis som här har nämnts.

De som har drabbats ställde frågor om vem som bar skulden. Landshövdingen i Västernorrland framförde t.ex. uppfattningen att det inte fanns skäl att pröva om vattendomar – en fråga som jag har intresserat mig speciellt för – medan landshövdingen i Västerbotten för några år sedan sade att han ansåg att det behövs. Och jag vill gärna ställa frågan till den som kan svara, nämligen miljöministern. Vem av dem har rätt?

Jag har flera gånger, senast under den gångna sommaren, ställt frågor till regeringen om omprövning av vattendomar. Detta har flera talare också varit inne på.

Svaret till mig från miljöministern i augusti innebar i korthet att regeringen tillsatt en kommitté med uppdrag att utvärdera tillämpningen av miljöbalken, bl.a. prövningsordningen och andra regler för mål om tillstånd enligt denna balk. Han har också anfört att han har för avsikt att föreslå regeringen att reglerna för omprövning av gällande tillstånd för vattenanläggningar och vattenreglering ses över. Såvitt jag vet har det inte skett, men jag ber miljöministern att svara på om så är fallet.

Om översynen har startat, hur länge dröjer ett besked? Det har i många sammanhang påtalats hur viktig översynen av gällande vattendomar faktiskt är för de människor som bor längs älvarna. Det är bråttom. Vi har hört många exempel från flera talare på hur människor lider skada.

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Aktuell debatt:

*Översvämningarna i
Norrland*

Det är ju länsstyrelsernas försvarsenheter som har tillsynsansvaret i de här frågorna, men enligt uppgifter som jag har fått fungerar det dåligt, åtminstone på sina håll. Information till berörda människor kommer alldeles för sent, eller inte alls, trots att riskerna för översvämningar har varit uppenbara. Det är därför angeläget att det påpekas för de ansvariga att det här är viktiga uppgifter. Om de inte har resurser till det får vi väl se till att de får det.

Jag vill nu på det bestämdaste uppmana alla riksdagsledamöter, framför allt från de norra delarna av Sverige som ju är mest berörda, att ställa sig bakom ett samfällt krav till regeringen att mycket snabbt agera för att göra det möjligt att få en omprövning av gällande vattendomar, och olika skadeersättningar och sådant som vi tidigare varit inne på. Det räcker inte att hänvisa till sittande utredningar och förslag som ska lämnas till regeringen. Någonting måste göras nu.

Anf. 10 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Visst bryr vi oss om de drabbade människorna i Norrland. Björn von Sydow, försvarsministern, jag själv och ytterligare en kollega var snabbt på plats för att skaffa oss en bild av vad som hänt, men också för att skaffa oss en bild av hur människor hade drabbats.

Regeringen var väldigt snabb med att anslå en summa pengar för stöd till de här områdena, och garanterade dessutom ett snabbt återställande av den skadade infrastrukturen. Det stödet kan man se som ett första försök till en katastroffond av det slag som efterlysts i diskussionen. Det är en fråga som jag tycker bör diskuteras vidare.

Ett viktigt svar för dessa människor är att vi gör klart vad vi vill göra för att i möjligaste mån förhindra framtida olyckshändelser, framtida oväder av det här slaget och framtida översvämningar. Det är det vi i första hand diskuterar i debatten i dag.

Per-Richard Molén är lite oförsiktig, tycker jag, när han ifrågasätter om klimateffekten egentligen har någon betydelse. Jag hoppas att Per-Richard Molén så småningom kommer att ansluta sig till den övervägande majoritet av experter och politiker som nu tydligt ser det sambandet, och som också ser att detta innebär ett ansvar för oss att reagera och agera. Vi måste hitta bra strategier för att möta det här hotet i framtiden, inte minst för människorna i de bygder som hotar att drabbas av framtida oväder och katastrofer, i Sverige och naturligtvis även i andra länder som är mer utsatta.

Det har ställts några frågor om vad regeringen nu gör. Vi ska se över vattendomarna. Vi har haft kontakter med miljöbalksutredningen. Det är lite knepigt, för det finns olika ansvarsområden. Jag kommer därför att sammankalla ett möte med kommerskollegium, som har ett ansvar i den här frågan, och landshövdingarna i de berörda länen – landshövdingarna har redan på många håll dragit igång en undersökning – för att hitta det bästa, smartaste och effektivaste sättet att undersöka detta.

Vi lägger ett uppdrag till Boverket för att se över om det behöver införas särskilda regler för hur man placerar hus med tanke på den risk för översvämningar som vi nu har sett exempel på. Vi lägger ett uppdrag till SMHI för att de ska dra lärdomar av erfarenheterna från sommaren, så att rapporteringen kan bli ännu effektivare i framtiden.

Jag vill tillägga att vi naturligtvis kommer att lösa de problem som Karin Svensson Smith pekade på. SMHI ska också även i fortsättningen vara en aktiv aktör i det internationella samarbetet på det här området.

Matz Hammarström frågade mig om min syn på koldioxidbeskattningen i framtiden. Jag är övertygad om att vi måste använda koldioxidbeskattning som ett aktivt instrument inom ramen för en skatteväxling i framtiden för att möta de hot som vi diskuterar här i dag.

Jag tror däremot inte att det hade varit bra om vi nu hade satsat på massiva skattehöjningar efter de rejäla prishöjningar på bensin och diesel som har ägt rum under ett och ett halv år. Notan för de svenska bilisterna har, för bensin och diesel, ökat med ungefär 18 miljarder kronor under de senaste ett och ett halvt åren. Av det är de rena momshöjningarna 3–4 miljarder kronor. Om vi sätter de siffrorna i relation till vårt mål för skatteväxling, som är 30 miljarder kronor på tio år, är det klart att vi redan har fått en oerhört kraftig effekt av det slaget.

Anf. 11 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Fru talman! Det var glädjande att Kjell Larsson först sade att koldioxidskatt är nödvändig som en del av en aktiv klimatpolitik. Det är lite mer oroväckande att han sedan sade att vi ska anpassa våra möjligheter att höja koldioxidskatten till världsmarknadspriset på olja. Vad gör vi om vi har höjt koldioxidskatten och världsmarknadspriset stiger? Ska vi sänka koldioxidskatten då, eller hur ska vi bära oss åt?

Vi måste föra en aktiv och rakryggad politik oberoende av om världsmarknadspriset går upp eller ner.

Till Birgitta Sellén vill jag säga att det är bra att läsa hela texten när man läser ett dokument. I politiska sammanhang brukar sista meningen vara avgörande. Där står det, med anledning av den här debatten: Med anledning av ovanstående begär Miljöpartiet de gröna härmed en särskild debatt om växthuseffekten och klimatpolitiken.

Jag tror att Birgitta Sellén också har läst slarvigt i EU-skriften, eller bara citerade slarvigt. Birgitta Sellén sade att sedan 1995 har bilarna minskat med 5,6 %. Vad betyder det? Skulle det vara 5,6 % färre bilar? Kör de mindre eller är utsläppen mindre? Det är möjligen så att utsläppen per bil har minskat med 5,6 % i genomsnitt, men vi har ofantligt många fler bilar, och körsträckorna är ofantligt mycket längre än tidigare. Vi har ett nettotillskott av koldioxidutsläpp trots att utsläppen per bil är mindre.

Jag tycker att debatten har visat att det är dåligt beställt med det politiska engagemanget för en radikal miljö- och klimatpolitik. I stort sett hela den borgerliga sidan väljer att ställa sig utanför. Moderaten Per-Richard Molén och Centerns Birgitta Sellén väljer att i den här debatten fokusera mest på enskilda ärenden som myndigheter och kommuner är ansvariga för och som vi alltså inte har någon rådighet över här i riksdagen.

Ulf Björklund från Kristdemokraterna ifrågasätter, även om han hänvisar till försiktighetsprincipen, om det verkligen finns något samband mellan koldioxidutsläppen och temperaturhöjningarna. Om det beror på mänsklig aktivitet, sade Ulf Björklund, om forskningsrönen är sannolika, då kan det finnas ett samband.

Jag tycker att vi borde ha kommit så långt att vi inte ifrågasätter sambandet.

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Aktuell debatt:

*Översvämningarna i
Norrland*

Chockhöjning av bensinpriset, pratade Ulf Björklund om. Vi höjde dieselskatten med tio öre per liter. Det är inte direkt någon chockhöjning. Vad säger Kristdemokraterna då? Alf Svensson säger så här: Regeringens höjning av dieselskatten med tio öre litern kommer att få förödande effekter för svensk åkerinäring och svenska bönder. Vi kristdemokrater har gång på gång framfört att vi vill ha sänkt dieselskatt. Vart tog ansvaret och etiken vägen?

Lika illa är det med Moderaterna. Partisekreteraren Johnny Magnusson har vid en massa olika tillfällen talat om hur Moderaterna tar fighten i riksdagen mot de rödgröna och lägger fram förslag om hur vi äntligen lyckas sänka skatterna på bensin och diesel. Var har vi ansvaret och etiken?

Vi måste göra någonting radikalt och förebygga så att vi förhindrar att den här typen av översvämningar och katastrofer drabbar oss med ännu större kraft i framtiden. Jag, liksom Karin Svensson Smith och miljöministern, har sagt oss vara positiva till någon form av katastroffond. Från Miljöpartiets sida har vi motionerat om ett särskilt anslag för förebyggande åtgärder. Vi vill också ompröva en del av de gamla vattendomarna. Men framför allt måste arbetet medvetet och långsiktigt inriktas på att förhindra framtida översvämningar, och för det behöver vi ha en radikal klimatpolitik. Jag hoppas att även de borgerliga partierna i sinom tid ska inse detta och sluta upp bakom en sådan politik.

Anf. 12 PER-RICHARD MOLÉN (m):

Fru talman! Den extra debatten om översvämningarna i Norrland visar att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet i betydligt högre grad vill diskutera de offentliga systemen, klimatfrågor och växthuseffekter. Samtidigt möts människorna i de berörda områdena av en lång rad av problem, inte minst inför vintern.

Vad tror ni att de berörda människorna i de här områdena förväntar sig av den här extradebatten? Inte är det väl en debatt om växthuseffekter och klimatfrågor, hur viktiga de än må vara.

Det har tidigare inträffat naturkatastrofer. En del av oss minns olyckan i Surte, som ledde till långa juridiska processer där enskilda människor drabbades. Låt oss lära någonting av det här. Låt oss nu, medvetna om att naturkatastrofer kan inträffa även i Sverige, utforma något slag av katastroffond och någon typ av anvisningar som ger de enskilda människorna ett rättesnöre för hur de ska agera.

Jag håller med statsrådet Kjell Larsson om att ni snabbt var ute med att lova pengar, men fortfarande tre månader efter olyckan saknas det från Finansdepartementet anvisningar om hur kommunerna ska kunna disponera de här pengarna för att klara sina egna problem och sina invånares mycket akuta svårigheter inför den här vintern. Jag tycker att den extra debatten om översvämningarna i Norrland ska handla om detta. De andra delarna kan vi ta upp vid ett kommande tillfälle.

Anf. 13 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Om riksdag och regering verkligen tar de drabbades lidande på allvar insisterar jag på att de ska koncentrera sig på att vidta de förebyggande åtgärder som behövs för att inte nytt lidande ska uppstå. Vi kräver att så ska ske.

Jag anser uppriktigt sagt att det är något skenheligt att uttrycka sin medkänsla med de drabbade samtidigt som man motarbetar den absolut mest effektiva klimatåtgärden, nämligen att höja priset på fossila bränslen.

Fru talman! Vi har pratat om ansvar. Varför tog inte vattenkraftsbolagen SMHI:s varningar på allvar? Anledningen var förstås att man satte kortsiktiga vinstintressen före samhällsekonomiska intressen. Det har skett tidigare – detta var inte första gången.

Försäkringsbolag och kommuner har vid tidigare översvämningar krävt att kraftbolagen och deras vattenregleringsföretag ska ersätta skadorna. Krav ställs också på skärpta regler för vattenhushållningen i våra älvar. Generellt gäller strikt ansvar för industriella miljöolyckor. Undantag görs dock för den här sortens olyckor, där vållanderegeln gäller. Det innebär att kraftindustrin inte behöver betala skadorna så länge regleringen fullföljs enligt vattendomarna.

Samhällsekonomiska argument talar dock för ett strikt ansvar i fall som detta, där industrin genom kontroll av flöden påverkar olyckornas storlek och förlopp. Detta har länsstyrelsen i Västernorrland påpekat, och jag tycker att det är en mycket rimlig synpunkt.

Frågan är vilka åtgärder vi kan vidta. Vad har vi ansvar för? Klimatåtgärder är det viktigaste, men att förebygga att nya sådana här olyckor sker på grund av vattenbolagen är väl så viktigt.

Anf. 14 ULF BJÖRKLUND (kd):

Fru talman! Jag skulle vilja ge ett exempel för Matz Hammarström och miljöminister Kjell Larsson. Ett bussföretag i Norrland får som konsekvens av den berömda gröna skatteväxlingen 6 600 kr i minskade arbetsgivaravgifter och 76 000 kr i ökade dieselkostnader. Vad ska man kalla det?

Matz Hammarström! Prishöjningen är 10 öre 2001 och 25 öre i år. Vi vet hur man i Miljöpartiet för diskussioner om de nivåer som man helst av allt skulle vilja ha. Regeringen har lyckligtvis fungerat som en broms i sammanhanget.

Miljöministern nämner ingenting om etanolen. Varför kan inte SEKAB i Örnsköldsvik eller Dala Etanol få skattebefrielse, när man ur biomaterial kan tillverka svensk etanol i stället för att importera dålig etanol från Sydeuropa och därmed kan skapa hundratals nya arbetstillfällen i vårt land? Varför bromsar regeringen detta, dessutom med hjälp från Miljöpartiet? Detta är förvånansvärt.

Fru talman! När Sverige övertar ordförandeskapet i EU i januari är det angeläget med en tydlig klimatstrategi. Sverige bör bl.a. driva frågan om en gemensam koldioxidavgift inom unionen. Vi kan inte ensamma ha den typ av avgifter som vi har och tro att svenska företag då ska klara en hård konkurrens.

Klimatkommittén föreslår i linje med ett tidigare kd-förslag ett nationellt klimatråd. Vi tycker att det är bra.

Jag vill, eftersom min talartid är ute, avslutningsvis önska miljöministern lycka till, inte minst under det halvår när vi har ordförandeskapet och ska fokusera på den här typen av frågor. Jag vill också klart deklarera för Matz Hammarström och Miljöpartiet att vi inte längre har tid att

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Aktuell debatt:

*Översvämningarna i
Norrland*

Aktuell debatt:

*Översvämningarna i
Norrländ*

chansa. Vi måste ta tecknen och hoten på allvar, och kristdemokraterna kommer att vara aktiva i det sammanhanget.

Anf. 15 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Också Centerpartiet tar allvarligt på allt det som har hänt. Vi kommer att jobba mycket för den svenska klimatstrategin. Den ligger mycket väl i tiden och har riktat uppmärksamhet på vad som händer.

Jag ser med förväntan fram emot allt det som Kjell Larsson här har lovat, men jag oroas över att koldioxidskatten ska höjas innan vi har fått fram de alternativa bränslena. Får vi inte det inom en snar framtid gör det nästan ingenting om det är översvämningar i Norrland, för då har vi inte längre råd att bo där.

Vem har vilket ansvar? Jag skulle vilja veta vilket ansvar staten har, Matz Hammarström. Du sade att de frågor som vi lyft fram egentligen inte är statliga. Jag skulle också vilja få svar på min fråga hur ni kan ställa upp på uttalandet i finansplanen att energiskatten på sikt ska breddas genom att biobränslen inkluderas. Jag har här bara återgivit halva uttalandet, men jag vill säga att jag har läst det i dess helhet.

Man kan också fundera över de följder som uppstår och hur dessa problem kan lösas. Frågan är om vi inte återigen ska gå igenom vad som händer om kommuner och regioner som producerar vattenkraft skulle få tillbaka 1 öre per kilowattimme. Då skulle situationen i somras ha varit betydligt gynnsammare för de kommuner som drabbas, eftersom dessa tillhör producerande regioner där uppe.

Jag har också en fråga till miljöminister Kjell Larsson. Något som generellt har drabbat många är skador på enskilda vägar. Enligt uppgifter i årets budget har detta inte behandlats. Det finns alltså inga medel för att bekosta dessa vägskador. Jag skulle vilja veta hur miljöministern ser på den frågan.

Jag vill till sist säga att det är viktigt att tala om globalt samarbete, som här har berörts, men att vi också måste utnyttja möjligheterna att samarbeta inom EU i dessa frågor.

Anf. 16 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Fru talman! Miljöministern sade i sitt senaste anförande att det vi i första hand diskuterar i dag är klimatpolitiken för framtiden. Kanske det ska uppfattas som en reprimand för att några av oss tog upp en dagsaktuell fråga som gäller dem som är drabbade under den här sommaren.

Jag är glad att Kjell Larsson har påbörjat arbetet med att försöka få till stånd en omprövning av en del vattendomar. Sedan är givetvis jag och Folkpartiet helt överens med alla andra i den här kammaren och också utanför om att miljöpolitiken på lång sikt är det viktigaste för hela världens överlevnad.

Jag vill säga följande till Matz Hammarström apropå hans kommentar om de borgerliga partiernas uppfattning i miljöfrågor. Folkpartiet har i Klimatkommittén, som jag sade förut, lagt fram en väl genomtänkt strategi för minskning av koldioxidutsläppen med 4 % till år 2010. Men vi tror t.ex. inte att det är realistiskt att just nu lägga mer beskattning på bensin. Där t.ex. jag bor kan man inte åka annat än bil för att förflytta sig om man inte åker cykel, och det kommer man inte så långt med.

Varför inte t.ex. stimulera byte av tvåglasfönster till treglasfönster? Det lär finnas 80 miljoner kvadratmeter tvåglasfönster i vårt land. Stimulerar man ett byte av dem kan vi spara mycket energi. Jag har väckt en motion om det, och den får vi diskutera senare.

Sedan vill jag bara säga till Centerpartiet om detta med 1 öre per kilowattimme att en majoritet i den regionalpolitiska utredningen har avfärdat det. Det utgår redan en nedsättning av avgiften för elkraften i dessa områden. Ska vi ha en solidaritet landet över är det svårt att ge speciella favörer till vissa grupper.

Anf. 17 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Visst ska vi diskutera det som hände i Norrland i somras. Men huvudrubriken för debatten är ändå klimatpolitiken. Jag tycker att jag har diskuterat det som hände i somras. Jag förstår inte varför inte Per-Richard Moléns parti har begärt en särskild debatt om själva översvämningarna. Nu har Matz Hammarströms parti begärt en debatt om klimatpolitiken i anslutning till detta, och den debatten har vi här i dag. Den debatten är oerhört viktig, långsiktig och nödvändig för oss att föra.

Jag vill gärna tala lite grann om det internationella arbetet, delvis därför att jag är väldigt uppslukad av det för närvarande. Det är särskilt den delen av mina arbetsuppgifter som nu tar den största tiden. Utgångspunkten kan vara att titta på Sverige. Sverige ligger väldigt bra till när det gäller utsläppsnivåer. Vi har ungefär 6 ton koldioxid per invånare och år. Det kan man jämföra med andra länder.

Jag roade mig med att jämföra den här situationen med Kajsa Bergqvist, som nu har ett rekord på 2,01 i höjdhopp. Vi diskuterar nu att försöka skärpa ambitionen så att vi minskar utsläppen med 2 %. Om Kajsa Bergqvist ökar sitt resultat med 2 % hamnar hon på 2,05. Det är ett väldigt bra resultat.

Om vi tittar på ett land som t.ex. Tyskland, som ligger någonstans i mitten av den europeiska ligan, motsvaras det av att det ligger på 1,09 i höjd. Deras åtagande för år 2010 innebär att de ökar väsentligt, men inte längre än till 1,37. Detta för att illustrera vilken unik situation Sverige har när det gäller utsläppsmängden av koldioxid och också lite grann peka på att det finns väldigt stora skillnader i världen.

Det är minst sagt en magnifik uppgift vi står inför, och vi har ett ansvar allihop, inte bara miljöministrarna, i en värld där utsläppsnivåerna av koldioxid varierar från några hundratals kilo per invånare upp till USA:s ungefär 20 ton koldioxid per invånare. Om USA, sagt inom parentes, hade gått ned till den svenska koldioxidnivån hade de totala utsläppen i världen minskat med så mycket som 20 %.

I en värld med de skillnaderna i utsläpp, och därmed också skillnader i ekonomisk utvecklingsnivå, i en värld där vi oförståndigt nog har byggt väldigt mycket av vår rikedom, vårt välstånd och vår industriella kapacitet på förbrukningar av fossila bränslen, måste vi nu hitta fram till bindande, fasta och starka regler för hur vi ska kunna vända utvecklingen och få till stånd verkliga minskningar av koldioxidutsläppen. Det hastar. Det är bråttom. Vi ser redan nu effekterna av den globala uppvärmningen.

Det är en magnifik uppgift. Vi står inför det stora eldprovet på det internationella klimatmötet i Haag i Holland i slutet på november. Vi måste

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Aktuell debatt:

*Översvämningarna i
Norrland*

hitta ett sätt att undvika att det skapas en mängd kryphål genom s.k. sankor. Vi måste hitta ett sätt att se till att vi får en starkt legalt inriktad sanktionsmöjlighet mot länder som bryter mot den internationella klimatkonventionen och mot Kyotoprotokollets ambitioner när det gäller utsläppsreduktioner.

Vi måste hitta ett sätt att se till att vi inte skapar kryphål genom möjligheterna att handla med koldioxid och de andra s.k. flexibla mekanismerna. Vi måste göra det i en värld som präglas av stora skillnader och där det finns väldiga skillnader mellan de olika grupperingarna av länder.

Lyckas vi inte kan vi inte heller ratificera protokollet nästa år, vilket är Sveriges och EU:s bestämda ambition. Vi kan då inte få till stånd de konkreta åtgärder som krävs, och då kommer hela det internationella klimatarbetet att lida ett allvarligt nederlag.

Anf. 18 MATZ HAMMARSTRÖM (mp):

Fru talman! Birgitta Sellén frågade mig: Hur kan Miljöpartiet säga att basen på sikt ska breddas så att även biobränslen omfattas av energiskatt? Hon försäkrade mig att hon läst hela texten. Men det räcker inte med att läsa; man måste förstå den också.

En invändning som ofta anförs mot skatteväxling är att skatteunderlaget försvinner när förbrukningen av oönskade ämnen minskar. Vi anser alltså – och det hade Birgitta Sellén upptäckt – att vi på sikt måste ta ut en energiskatt även på biobränslen. Men som en viktig del av vår skattepolitik finns också med att sänka energiskatten och i stället höja koldioxidskatten.

Kristdemokraten Ulf Björklund står här i debatten om växthuseffekt och klimatpolitik och talar om ett bussföretag i Norrland som får 6 600 kr i sänkt arbetsgivaravgift och 76 000 kr i ökad dieselkostnad. Vad kallar man det? tror jag att Ulf Björklund frågade. Jag kallar det ansvarsfull klimatpolitik. Kristdemokraterna säger att vi måste ta växthusproblematiken på allvar, men att vi ska sänka skatten på bensin och diesel. Vad kallar man det? Jag kallar det hyckleri.

Den globala uppvärmningen är verkligen en överlevnadsfråga. Det är gott att vi har en rödgrön budgetöverenskommelse att påbörja en skatteväxling med successivt höjda koldioxidskatter nästa år. Jag hoppas verkligen att nästa månads förhandlingar i Haag blir framgångsrika och leder till konkreta resultat för miljöns och för framtidens skull.

Anf. 19 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag vill återigen tacka Miljöpartiet för att ha tagit initiativet till den här debatten. Jag hoppas också att vi som är här och som är intresserade av klimatfrågan – tyvärr är vi inte så många av riksdagens ledamöter – också ser behovet av att nu försöka föra ut en bred debatt om klimatfrågan. Vi måste se till att uppmärksamheten på den här frågan ökar för att det i längden ska vara möjligt för oss att driva klimatfrågan i vårt eget land men också internationellt.

Jag ser lite grann debatten efter översvämningarna i somras som ett genombrott för människors koppling mellan klimat och den här typen av naturkatastrofer. I så fall är det bra. Vi måste fortsätta att diskutera klimatfrågan och olika lösningar.

Är det så att det fortfarande finns de som tvivlar på sambandet mellan växthusgaser och klimatförändringar skulle jag vilja citera vad British Petroleum:s vd John Brown har sagt när han motiverade att hans företag hoppade av den lobbyorganisation som oljeindustrin tidigare hade för att bekämpa klimatansträngningarna.

Han säger: Det finns nu ett samförstånd bland världens ledande vetenskapsmän och seriösa och välinformerade människor utanför vetenskapssamhället om att det finns en märkbar mänsklig påverkan på klimatet och ett samband mellan koldioxidhalten och temperaturökningar.

Så i den mån ni till äventyrs inte skulle tro på mig, på Matz Hammarström eller på andra – tro för Guds skull på BP:s vd John Brown! Tack, fru talman!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Aktuell debatt:

*Översvämningarna i
Norrländ*

2 § Svar på interpellation 2000/01:6 om el- och fotbojprojektet

Svar på interpellation

Anf. 20 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Inger Segelström har frågat mig hur en försöksverksamhet med el- och fotboja kan hjälpa kvinnor som misshandlats av sina f.d. män att få trygghet i sina nya liv.

Inom Justitiedepartementet pågår två projekt om eventuella nya användningsområden för intensivövervakning med elektronisk kontroll, s.k. fotboja. Båda är av intresse ur brottsoffersynpunkt. Det ena handlar om att utreda de rättsliga och organisatoriska förutsättningarna för att inleda en försöksverksamhet med elektronisk övervakning av män som meddelats besöksförbud. Det andra handlar om att använda elektronisk övervakning som ett led i frigivningsförberedelserna av långtidsdömda. Eftersom jag inte är helt säker på vilket av de båda projekten Inger Segelström åsyftar kommer jag i mitt svar att beröra dem båda.

Brotsförebyggande rådet har på regeringens begäran genomfört en förstudie av de praktiska och tekniska förutsättningarna för en försöksverksamhet med elektronisk övervakning av män som brutit mot besöksförbud. Rådets bedömning är att den teknik som finns tillgänglig i dag gör det möjligt att använda elektronisk övervakning vid besöksförbud. Tekniken bör underlätta möjligheterna att beivra brott mot lagen om besöksförbud, och den kan också leda till att antalet brott av detta slag minskar. Däremot utgör tekniken inte något egentligt skydd för en kvinna om mannen i fråga verkligen har bestämt sig för att skada henne.

Innan ett slutligt ställningstagande kan göras till om en försöksverksamhet bör inledas måste de rättsliga förutsättningarna för elektronisk övervakning vid besöksförbud utredas noga. I detta sammanhang bör man också undersöka andra alternativ för att förbättra möjligheterna till att ett besöksförbud efterlevs liksom för vad vi kan göra i övrigt för att förbättra skyddet för utsatta kvinnor. Dessa frågor övervägs för närvarande inom Justitiedepartementet. Avsikten är att redovisa detta arbete i en departementspromemoria, som beräknas vara klar kommande årsskifte. Först när den har varit ute på remiss kan ställning tas till om en försöksverksamhet bör inledas. Men jag vill framhålla att uppdraget till

Brottsförebyggande rådet självfallet föranleddes av regeringens intresse för en sådan möjlighet.

När det gäller det andra projektet – användning av elektronisk övervakning som ett led i frigivningsförberedelserna av långtidsdömda – har arbetet hunnit lite längre. I en departementspromemoria som för närvarande remissbehandlas föreslås att en försöksverksamhet med en sådan inriktning ska inledas nästa år. Förslaget är en följd av den ökade medvetenheten av vikten av att på olika sätt förebygga återfall i brott. En stor del av dem som friges från ett fängelsestraff återfaller i brott. Det måste vi försöka förhindra bl.a. genom att bli bättre på att tillvarata de möjligheter till påverkan och förändring som anstaltsvistelsen ger.

I promemorian föreslås en treårig försöksverksamhet med ett intensifierat arbete för att underlätta de intagnas övergång från anstaltsliv till ett liv i frihet. Det innebär bl.a. att frigivningssituationen för varje intagen ska utredas och planeras på ett strukturerat sätt och i samarbete med den intagne, berörda myndigheter, organisationer och enskilda.

Inom ramen för försöksverksamheten ska långtidsdömda få möjlighet att efter ansökan och individuell prövning verkställa högst fyra månader av straffet omedelbart före villkorlig frigivning genom intensivövervakning med elektronisk kontroll, s.k. fotboja. Tekniken med intensivövervakning gör det möjligt för en intagen att tillbringa den sista tiden före villkorlig frigivning utanför anstalten och ägna sig åt arbete eller någon annan form av sysselsättning samtidigt som han eller hon kan stå under effektiv övervakning och få del av den hjälp och det stöd som kriminalvården och andra ansvariga myndigheter kan erbjuda. Detta innebär stora möjligheter till social och personlig träning under kontrollerade former. Den intagnes övergång från anstaltsliv till ett liv i frihet kan därmed underlättas, och det är min förhoppning att detta ska bidra till att minska risken för återfall i brott.

Det är i sammanhanget viktigt att betona att möjligheten att verkställa sista delen av straffet genom intensivövervakning med elektronisk kontroll är begränsad. Det ska alltid göras en individuell prövning, och medgivande till sådan verkställighet får inte lämnas om det kan befaras att den intagne kommer att avvika, återfalla i brott eller missbruka alkohol, narkotika eller andra beroendeframkallande medel. Den som sammanbor med den dömde måste också samtycka till verkställigheten.

Självfallet bör verkställigheten inte heller ske i det gemensamma hemmet om brottet riktar sig mot en familjemedlem.

Inom Justitiedepartementet ska man nu noga studera vad remissinstanserna anfört över förslaget, och jag hoppas att regeringen i början av nästa år kan lägga fram en proposition om en försöksverksamhet med ett intensifierat arbete för att underlätta de intagnas övergång från anstaltsliv till ett liv i frihet. Jag är övertygad om att det inte minst ur brottsoffer-synpunkt är av stor betydelse att övergången mellan anstalt och frihet sker successivt och under kontrollerade former.

Anf. 21 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Orsaken till att jag skrev interpellationen var att alla vi riksdagsledamöter har fått Karolina Krafts bok *Det är förbjudet!* om hur det är att vara misshandlad. Det gäller just detta att ens före detta som misshandlat en helt plötsligt står

där, och att man blir så rädd för att han helt plötsligt kommer nära en själv och barnet igen.

Vi kan vara stolta i Sverige över att vi har fått en så bra kvinnofrids-proposition, och över allt det arbete som man i dag gör i våra kvinnojour-er. Men våldet fortsätter! Om vi inte ska låsa in de hotade kvinnorna och barnen i polishuset så måste vi nu stoppa de farliga männen.

Jag läste om elbojprojektet i Ds 2000:37. Jag vet att fotbojor inte ger 100 % skydd för kvinnor, men har man hört bilar tjuta så vet man att man kan väcka nästan ett helt bostadsområde. Det tror jag skulle stoppa den hotande mannen – att han hörs. Framför allt skulle det här visa att vi i samhället ställer upp för den misshandlade kvinnan och säger: Vi ska göra allt vi kan för att skydda dig och barnet om din f.d. man hotar dig, därför att det är en kriminell handling.

Detta gäller även om man bryter mot besöksförbudet. Därför vill jag också att kvinnor, eller rättare sagt män som har besöksförbud, ska få vara med i ett sådant här projekt så att vi har möjlighet att utvärdera och kunna dra erfarenheter av detta.

För kvinnor i dag som lever med män som inte fortsätter att hota dem finns det farligaste hotet i dag inte på gatan eller på jobbet, utan det är den f.d. mannen som inte slutar att hota kvinnan och barnet. Därför måste vi göra någonting, och då tycker jag att fotbojor är ett sådant förslag.

Det är detta som jag vill att ministern ska verka för. Då kan också Ka-rolina Kraft känna att hennes bok – den som hon har skickat till alla riksdagsledamöter – har gjort nytta.

Anf. 22 INGER RENÉ (m):

Fru talman! Våldet fortsätter, sade Inger Segelström – och det gör det ju verkligen. Under hela 90-talet har den här typen av våld, dvs. våld mot kvinnor, ökat med någonstans mellan 5 och upp till 9 % varje år. Ökningen fortsätter. Hur stort våldet mot kvinnor är är det ingen som vet. Vi vet att 20 000 våldstillfällen anmäls varje år. Men det finns de, t.ex. Leif G W Persson, som talar om en tjugo gånger så hög siffra. Det är ganska förfärande, mildt sagt.

Vi vet alltså inte hur stort våldet är, men vi vet att våldet i vissa fall har ändrat karaktär. Tidigare var det, jag ska inte kalla det gentlemanna-mässigt, men det var så att män av olika skäl inte slog ovanför nacken på kvinnor. Men numera slår man våldsammare och över hela kroppen.

Man kan se på hur många som bryter mot besöksförbudet. Över hundra gånger varje dag grips en kvinna, och i många fall hennes barn, av rädsla eller känner sig rädda – en faktisk rädsla – därför att de här männen söker upp dem och även fortsätter misshandeln.

Jag tror att flera med mig har svårt att sätta sig in i hur oerhört svår den här situationen är. Därför tar jag kraft ifrån den här svarta boken och läser en liten dikt som står i den:

Jag har hämtat på dagis
vi promenerar genom parken
betraktar alla kala träd
som spretar sagolikt i lampljuset
det svartnar tidigt så här års
då plötsligt och utan omsvep står du där

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Svar på interpellation

som sprungen ur mörkret
med vansinnig blick
och fåktande armar
jag: muren mellan barnet och dig
du: murbräcken
barnets skrik: hjärtskärande
att jag inte dödade dig
medan jag kunde

Ibland behöver vi poeter och poesin som hjälp för att förstå vad det är frågan om. Hundra gånger varje dag bryts alltså besöksförbudet. Och då kan fotbojor vara en väg, men bara en bland många.

Ibland sägs det i debatten att en fotboja på mannen invaggar kvinnan i en falsk trygghet eftersom mannen ändå kan bryta mot besöksförbudet och polisen inte hinner komma i tid. Det är naturligtvis sant. Men jag tror ändå att fotbojan är en väg, inte för att kvinnan ska känna en trygghet utan för att det så småningom ska bli lättare att sakföra mannen. Om det blir lättare att sakföra mannen är förhoppningen den att färre män kanske finner det värt att bryta mot besöksförbudet. Av det skälet tycker jag att fotbojan är en bra metod. Men jag vill understryka att det bara är en väg att gå. Regeringen borde lägga förslag på åtskilliga fler vägar för att stävja denna fruktansvärda handling.

I detta anförande instämde Berit Adolfsson (m).

Anf. 23 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Vi kan konstatera att det finns ett mycket utbrett och omfattande våld mot kvinnor i just den här situationen, och vi är överens om hur upprörande det är. Det är lite synd att det just nu bara är kvinnor som deltar i debatten. Men det kan väl vara så att vi som kvinnor känner detta särskilt starkt. Jag hoppas att många män har samma inställning.

Vi har ju försökt att lagstifta på olika sätt för att kvinnofriden också ska vara en realitet. Vi kan komma en bit på vägen, men vi måste naturligtvis göra mer hela tiden. Besöksförbudet är en metod, men då måste man också se till att det upprätthålls. Fotbojan kan kanske vara en metod. Många tror ju på den. Det var därför som Brottsförebyggande rådet fick i uppdrag av regeringen att titta på detta. Jag hoppas att man ska kunna gå vidare på det sättet.

Jag tror att det är så som båda debattörerna här har sagt att det ändå förhindrar en man att utöva det här våldet. Man vet ju att det kommer att bli så mycket lättare att bevisa att det har skett, just därför att man vet var vederbörande är någonstans. Det är klart att det inte hindrar i alla lägen. Det ska vi också ha klart för oss.

Detta är också ett uttryck för ett synsätt. I vårt skydd av kvinnorna kan vi inte bygga murar runt om och isolera kvinnorna. Vi måste titta mer på vad vi kan göra för att försvåra för männen att begå de här handlingarna. Det är just den strategin som har gjort att den här analysen av möjlig användning av fotboja är så viktig. Det handlar också om andra möjligheter, Inger René. Det sade jag också i mitt interpellationssvar. Vi undersöker också andra möjligheter att förhindra män att begå dessa brott.

Alla som har goda förslag är mycket välkomna att komma med dem. Lagstiftarna har kommit en bit på väg, men mer behöver göras.

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Anf. 24 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag var med för 20 år sedan och startade kvinnojourrörelsen i Sverige. Jag var aktiv under ett tiotal år på kvinnojouren på Kvinnohuset och Alla kvinnors hus i Stockholm. Jag tycker att vi har blivit väldigt bra på lagstiftning, och vi har tydligt talat om att vi inte accepterar det här våldet. Men det är fortfarande så att det finns män som fortsätter att slå. Jag tror inte, precis som jag sade förut, att det finns så mycket mer man kan göra för att skydda kvinnorna om det inte är så att vi ska låsa in dem i polishusen, och det är det ju ingen som tycker. Nu måste vi fokusera på männen.

Då tror jag att vi måste pröva olika saker. Jag tror inte att strängare straff är någon lösning. Man ska självfallet kunna bli dömd till ett vårdprogram, få hjälp att komma till rätta med sina aggressioner och få hjälp med de problem man naturligtvis har i förhållandet till sin f.d. fru och även de gemensamma barnen. Men jag tror ändå att vi måste se de kvinnor som lever under det här hotet. Den dikt som var bakgrunden till att jag skrev den här interpellationen visar ju att kvinnor lever under det här hotet, och det är inte acceptabelt.

Det är därför som vi måste pröva många olika alternativ. Vi måste våga göra det. Sedan kanske inte allting är bra, men vi måste pröva. Vi måste vända den här attityden och säga att vi inte accepterar att män slår kvinnor. Jag tror att fotbojor är en sak som kan visa att vi tar nästa steg.

Jag tror att Karolina Kraft jättegärna skulle vilja att jag som avslutning lämnar över den här boken som jag har fått till Lena Hjelm-Wallén så att hon kan hämta inspiration från den och framför allt kan lämna över den till vår nya justitieminister.

Anf. 25 INGER RENÉ (m):

Fru talman! Nej, statsrådet, självfallet ska vi inte isolera kvinnorna. Det är inte de som ska bära bördan av att vara förföljda. Det är männen som ska bära den bördan.

Statsrådet ville också ha lite tips på åtgärder som man kan vidta. Inger Segelström sade att vi inte ska skärpa lagstiftningen. Jag tror att vi borde skärpa lagstiftningen åtminstone i ett fall, och det gäller besöksförbuden. I dag är högsta straffsatsen ett år. Den borde dubblas enligt mitt förmenande. Dessutom borde straffet besöksförbud dömas ut i betydligt fler fall än vad som faktiskt sker. Det beror ju på vad vi som lagstiftare har skrivit i lagen och förorden.

Sedan tycker jag att det ska vara självklart att varje kvinna får en stödperson. Jag tror att värdet av en stödperson är starkast för alla våra invandrarkvinnor som har extra bekymmer att hitta rätt genom samhället när det gäller den här typen av misshandel.

Misshandlande män kan dömas till villkorlig dom och samhällstjänst. Vi i Moderaterna menar att en straffskärpning borde ske där och att det skulle vara fängelsestraff.

Vi tycker också att man skulle kunna ändra lagen så att häktning blir obligatorisk när det gäller försök till våldtäkt.

Svar på interpellation

Vi vill ha mer forskning på det här området. Letar man efter information visar det sig att det inte är mycket kunskaper vi har, vare sig när det gäller mäns fäbless för att slå sina kvinnor eller när det gäller hur illa barn far i den här typen av förhållanden. Det behövs oerhört mycket mer forskning. Men allt måste gå ut på att det inte är kvinnans frihet som ska beskäras, utan mannens.

Anf. 26 BERIT ADOLFSSON (m):

Fru talman! Aldrig mer på armlängds avstånd måste vara målet för en misshandlad kvinna. Våld, makt och kontroll – mannen slutar sällan att utöva dessa tre saker när han är dömd för misshandel, och hon har små möjligheter att skydda sig. Dikten är mycket träffande. När mannen står framför henne eller knackar på dörren är det för sent, och tragedin kan ofta vara ett faktum. Hon lever i en värld av skräck. När larmet går hos polisen – och det är mitt lilla bidrag till tips – måste hon också få veta det.

I dagarna har en känd kvinna vittnat om den sänkta livskvalitet man måste leva under när man känner ständig otrygghet på grund av någon som kommer för nära. Om det finns ett besöksförbud måste det också finnas en fotboja. Och finns det en fotboja måste kvinnan få signaler om att någonting är på gång. Om polisen bara underrättas är det inte säkert att polisen hinner fram. Polisen har som bekant lite för lite resurser.

Det var mitt lilla bidrag till justitieministern.

Anf. 27 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! När det gäller frågan om vad vi ytterligare kan göra, ser vi nu över besöksförbudsreglerna. Straffnivåerna, möjligheten att geografiskt utvidga området och sådana saker tittar vi på.

Myndigheternas arbete för att förbättra rutinerna vid besöksförbud förbättras också genom olika typer av handledningar, genom att det finns med i utbildningen, osv.

Stödpersoner till kvinnor i den här situationen är en fråga som ligger inom det arbete som nu pågår vad gäller brottsoffrens situation. Vi kommer till riksdagen också med det.

Det pågår alltså mycket. Jag vill gärna betona det, liksom hur eniga vi är om detta för att kvinnorna i den här situationen ska känna att samhället står på deras sida och för att männen ska känna hur starkt vi tar avstånd från deras handlande.

Förutom vad vi kan göra lagstiftningsmässigt handlar det även om vad vi kan göra just genom opinionen och genom att tydliggöra vad samhället har för syn. Då är naturligtvis riksdagsdebatter bra, framför allt när en sådan riksdagsdebatt faktiskt utgår från ett försök att med lite andra medel tydliggöra detta i form av en diktsamling som riksdagsledamöterna har fått del av. Jag menar att Karolina Kraft på det viset har gjort en god insats för att uppmärksamma oss på ett lite annorlunda sätt än vad som är vanligt som utgångspunkt i en sådan här riksdagsdebatt. Jag hoppas att det ska ha någon liten inverkan för att förbättra situationen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Talmannen meddelade att *Lennart Daléus* (c) avsagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Talmannen meddelade att *Barbro Andersson Öhrn* (s) avsagt sig uppdraget som suppleant för fullmäktige i Riksbanken.

Kammaren biföll denna avsägelse.

4 § Kompletteringsval till EU-nämnden

Talmannen meddelade att på grund av uppkommen vakans hade Centerpartiets riksdagsgrupp anmält Birgitta Carlsson som suppleant i EU-nämnden efter Lennart Daléus.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i EU-nämnden
Birgitta Carlsson (c)

5 § Anmälan om förändring i regeringens sammansättning

Från statsminister Göran Persson hade följande skrivelse inkommit:

Till riksdagens talman

Förändring i regeringens sammansättning

Jag har i dag med verkan fr.o.m. den 16 oktober 2000 entledigat statsrådet och chefen för Justitiedepartementet Lena Hjelm-Wallén från uppdraget att vara chef för Justitiedepartementet.

Jag har vidare utsett Thomas Bodström att med verkan fr.o.m. den 16 oktober 2000 vara statsråd och chef för Justitiedepartementet.

Stockholm den 11 oktober 2000

Göran Persson

Skrivelsen lades till handlingarna.

6 § Anmälan om inkommen faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2000/01:18 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av varor, tjänster och byggentreprenader och Europaparlamentets och rådets direktiv

7 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2000/01:9 till utrikesutskottet

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.43 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

8 § Frågestund

Anf. 28 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Då följer frågestund. Följande statsråd kommer att delta: Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén, statsrådet Ingela Thalén, jordbruksminister Margareta Winberg, statsrådet Ulrica Messing och miljöminister Kjell Larsson.

Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde inom regeringen. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Får jag erinra om att det är en frågestund och att såväl frågor som svar ska vara korta – en minut vardera. Då börjar vi.

Mellanöstern

Anf. 29 Andre vice talman EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag vill ta upp situationen i Mellanöstern. Jag vänder mig till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén. Det är fruktansvärt våld som existerar där i dag. Israel har genom mycket uppenbara provokationer satt i gång en våldsspiral. Jag tror att vi alla är fruktansvärt oroade. Statsministern uttryckte i går i partiledardebatten att den optimism som han och alla andra vill kunna känna inför fredsprocessen i Mellanöstern är svår att tro på i dag. Det finns naturligtvis positiva tecken med FN:s generalsekreterares besök där i dagarna och möjligheterna att komma framåt där.

Jag vill ställa en fråga till vice statsministern med utgångspunkt i ett svar från regeringen på en fråga från Berit Jóhannesson om situationen

och vad Sverige gör. Svaret från utrikesministern var att Sverige fortsätter inom ramen för Sveriges möjligheter att spela en aktiv roll. Vad gör svenska regeringen, förutom att delta i EU:s samordning av aktioner och i FN, för att bidra till en fredlig lösning och att fredsöverenskommelsen kan genomföras?

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Frågestund

Anf. 30 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Det är verkligen sant att vi gemensamt är mycket oroade över vad som händer i Mellanöstern just nu. Det finns mycket stora risker med utvecklingen både på den politiska nivån, dvs. att fredsförhandlingarna avbryts och vad det kan leda till för ytterligare konsekvenser, men väl så mycket direkt bland människor. Vi ser hur enskilda individer tar makten i egna händer. T.ex. börjar israeliska bosättare att ta makten i egna händer, och de frustrerade palestinierna ägnar sig åt stenkastning, vilket möts av kraftigt våld från den israeliska militärens sida. Det är en mycket oroande utveckling.

Vad kan vi göra? Vi kan försöka tala med alla dem vi har kontakt med. Vi har ganska många kontakter. Det gör vi också. Vi kan verka inom FN och EU och dessutom ge humanitärt bistånd.

Anf. 31 Andre vice talman EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Jag vill understryka att jag verkligen tycker att det är angeläget att vi verkar inom det internationella samfundet, inom FN och inom EU. Därutöver måste vi även verka bilateralt. Sverige har under den nuvarande regeringen starkt förbättrat relationerna med Israel. Relationerna var redan tidigare mycket bra med palestinierna.

Men många oroar sig för att Sverige inte är tillräckligt tydligt i sin kritik mot Israel. Israel har använt ett fruktansvärt övervåld mot de palestinier som har protesterat. Nästan hälften av dem som har fallit för israeliska kulor har varit barn. Har regeringen i direktkontakt med Israel och dess företrädare påtalat och fördömt de handlingarna? Jag vill också fråga om man från Sveriges sida har stött de krav som har kommit fram om en internationell undersökningskommission som ska granska just våldsbrottet.

Anf. 32 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Det är självklart att vi för fram våra synpunkter direkt till palestinska och israeliska politiker som vi har direktkontakt med. Vad gäller det övervåld som FN har påtalat och som vi själva kan se har vi framfört till den israeliske ambassadören i Stockholm hur vi ser på den saken. Vi har konstaterat det med kritiska ord. På det sättet nyttjar vi alla de kontakter som finns.

Vi ska inte tro att detta är någonting som omvärlden kan lösa. Det är parterna själva på plats som måste få, återigen, fredsspåret att verka och inte våldsspåret.

Frågestund

Anf. 33 LENNART DALÉUS (c):

Herr talman! Jag och många andra miljöengagerade medborgare har störts av det vi har läst i tidningarna och sett på TV, nämligen att det ånyo sker utsläpp av olja i Östersjön, inte minst på ett sådant sätt att det drabbar mycket känsliga områden, nationalparken på Gotska Sandön och delar av Stockholms skärgård.

Jag undrar vad miljöministern har gjort med anledning av de nya utsläppen och hur han tänker arbeta i EU för att få stopp på den typen av miljömarodörer.

Anf. 34 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Det är naturligtvis en mycket viktig fråga som Lennart Daléus tar upp, och det är en fråga som har bekymrat mig mycket och som jag har arbetat med mycket. Jag har åkt med Kustbevakningen för att se deras spaningsmetoder. Jag har träffat åklagare Alhem som har utrett frågan. Jag har talat med min namne, forskaren på Gotland, som framför allt har kartlagt hotet mot alfågelkolonin.

Vi har genomfört stora delar av den s.k. Östersjöstrategin, som innebär att vi nu har mottagningsanläggningar i så gott som alla hamnar runt Östersjön för oljespill. Dessutom är de hamnarna avgiftsfria.

Jag är naturligtvis inte nöjd med den situation vi har för närvarande. Jag upprörs lika mycket som Lennart Daléus eller någon annan för att detta ständigt fortsätter i som synes oförminskad omfattning.

Jag kommer nu att i samband med nästa möte i HELCOM begära att HELCOM tar upp diskussioner om en fortsättning av Östersjöstrategin. Den är inte tillräcklig för att möta problemen. Jag har den senaste månaden träffat mina kolleger i samtliga baltiska länder och min ryska kollega, naturresursministern. Jag har tagit upp denna fråga direkt med dem, och jag har dessutom sänt ett brev till naturresursministern i Ryssland med mina synpunkter.

Anf. 35 LENNART DALÉUS (c):

Herr talman! Jag tycker att det var ett bra svar. Det visar på att miljöministern har rört sig och agerat i den principiella frågan.

Det har skett lite av en förbättring. I mitten av 90-talet var det ungefär 500 utsläpp per år. Nu är det nere i kanske 350.

Det som oroar är att utsläppen fortsätter utan att det går att få tag på de skyldiga och att utsläppen sker på sådana ställen att de drabbar känslig natur och områden som människor – inte minst nu i Stockholmsområdet med Stockholms skärgård – så väl behöver för rekreation och friluftsliv.

Herr talman! Detta visar på att miljöministern har tagit frågan på allvar. Jag kan bara be miljöministern att ta fram klorna i EU-arbetet. Släpp dem inte. Hugg tag i dem. De får inte hålla på så. Lycka till!

Anf. 36 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Jag tackar Lennart Daléus för det han har sagt. Olika typer av kontakter är något som vi alla måste engagera oss i.

Till den lista jag räknade upp i mitt förra anförande kan jag föra att vi i vår ska lägga fram en proposition med förslag som – det är min förhoppning – kommer att kraftigt öka möjligheterna att komma åt de brottslingar som fortsätter med denna hantering. Det är en proposition jag ser fram emot. Vi behöver större möjligheter att sätta åt de fartyg och befälhavare som ägnar sig åt denna verksamhet.

Jag tror också att det finns möjligheter att förstärka spaningen på området.

Jag kommer naturligtvis både inom EU och i den internationella maritima organisationen IMO att se till att Sverige – med min kollega Björn Rosengren som närmast ansvarig – fortsätter att spela en aktiv roll på området.

Det finns ytterligare en fråga som vi måste uppmärksamma. 70 % av all oljetrafik över Östersjön går på båtar med enkla skrov, av samma typ som Erika som förläste utanför Bretagne för ett halvår sedan. Därför är det särskilt viktigt att också inrikta sig på att komma bort från den här typen av fartyg, som är ett potentiellt hot om en miljökatastrof i Östersjön.

Jaktbrott

Anf. 37 CARL G NILSSON (m):

Herr talman! Jordbruksministern eller miljöministern får avgöra vem som ska svara på min fråga.

I en dom som fastställdes i Göta hovrätt i förra veckan befanns en person skyldig till grovt jaktbrott därför att han hade dödat ett lodjur samtidigt som lodjuret angrep och dödade denna persons hund. Det befanns att varken brottsbalken, bestämmelsen om nöd eller jaktförordningen om skyddsjakt kunde ge honom detta tillstånd att döda lodjuret.

Enligt min uppfattning är det en orimlig situation att man ska hamna i fängelse därför att man skyddar sin egendom, som i det här fallet betraktas som en familjemedlem.

Jag skulle nu vilja fråga om man kan förvänta sig att regeringen är beredd att ta initiativ för att ändra lagstiftningen, bl.a. på så sätt som Rovdjursutredningen har föreslagit i sitt betänkande.

Anf. 38 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Jag känner inte till omständigheterna kring det här fallet, och även om jag kände till dem hade jag inte kunnat gå in och diskutera ett enskilt domslut.

Vi bereder för närvarande Rovdjursutredningen för att lägga fram en proposition i den frågan om några månader. Jag kan tyvärr inte heller där ange vilken hållning regeringen kommer att inta när vi är färdiga med det här arbetet.

Däremot vill jag passa på tillfället att säga, utan att det alls har någon bäring just på det här speciella fallet, att vi bör skärpa synen på jaktbrott av det slag som vi har sett många exempel på och som har riktat sig mot våra stora rovdjur i skogarna. Det finns en lång rad av verkligt allvarliga fall av jaktbrott, med stora inslag av nästintill tortyr gentemot de här djuren. Det föranleder mig att säga att vi kommer att öka straffen för den typ av brott som riktar sig mot den här typen av djur.

Anf. 39 CARL G NILSSON (m):

Herr talman! Jag hade inte heller förväntat mig att ministern skulle kommentera det särskilda fallet, även om han nu i det andra stycket säger just att det var rimligt att det här skedde.

Jag menar att det aldrig kan ha varit lagstiftarens mening, och att det väl måste anses strida mot rättsuppfattningen, att en person såsom i det här fallet ska behöva se sin hund eller något annat tamdjur sargas eller dödas av ett rovdjur utan att få möjlighet att avvärja ett sådant angrepp.

Anf. 40 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Som jag sade tidigare är jag förhindrad att kommentera det enskilda fallet. Jag känner inte till omständigheterna, och även om jag kände till dem hade jag inte kunnat kommentera det. Jag är förvånad över att Carl G Nilsson anser att han kan kommentera ett enskilt fall.

Självfallet ska vi ha en bra och effektiv lagstiftning som skapar rätts-säkerhet för människor. Men vi ska också ha en bra och effektiv lagstiftning som skyddar de stora rovdjuren.

Det är naturligtvis helt fel, som Carl G Nilsson säger, att jag har kommenterat det enskilda fallet när jag säger det. Så är det inte alls.

Mellanöstern

Anf. 41 BERNDT EKHOLM (s):

Herr talman! Jag vill vända mig till vice statsministern, och jag har en fråga som liknar Eva Zetterbergs fråga.

Jag är väldigt orolig över den minst sagt tragiska utvecklingen i Mellanöstern. Jag har i veckan fått två ögonvittnesskildringar från personer som just har kommit tillbaka och berättat om hur situationen är. Då var det 118 palestinier som hade dödats i ockuperade områden och 13 palestinier som dödats i Israel. Det var över 3 000 skadade, och över 40 % av dem var svårt skadade. Många bosättare hade också varit inne på de här sidorna, som Lena Hjelm-Wallén sade. Jag fick många exempel på miss-handel, som var så grym att jag inte kan återge det här i kammaren.

Jag har noterat att regeringen har gjort ett mycket klart uttalande från utrikesminister Anna Lindh och bistandsminister Maj-Inger Klingvall mot det israeliska våldet. Jag tar för givet att vice statsministern delar vad som sägs i det uttalandet.

Därför gäller min fråga, utöver den fråga som ställdes av Eva Zetterberg om den internationella undersökningskommissionen, det gamla förslaget från palestinierna att det inte behövs några FN-trupper för att skilja de båda parterna åt i fortsättningen. Jag tycker att beviset nu är uppenbart att palestinier och israeler inte klarar att hålla sig åtskilda, utan här krävs FN-medverkan. Det är min fråga till vice statsministern.

Anf. 42 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Berndt Ekholm tog upp den fråga som jag glömde att svara på när Eva Zetterberg ställde den, nämligen om undersökningskommissionen vad gäller våldet. Det är klart att det är bra, riktigt och nödvändigt att en ordentlig undersökning kommer till stånd. Det ställer vi oss självfallet bakom.

Mycket av hela arbetet vad gäller fredsprocessen vilar på olika FN-resolutioner. FN har en mycket aktiv roll i Mellanöstern, i Israel och de palestinska områdena. Däremot är det för tidigt att tala om FN-trupp eller någonting sådant. Först måste ju läget stabiliseras på något sätt. FN är inte i det läget att man tar sig in i något land mot landets önskan, och någon sådan önskan finns inte i dag.

Vad alla parter i dag borde höra från alla parlament och alla regeringar är att de ska försöka lugna ned sina befolkningar och se till att de som har vapen inte använder dem på det sätt som sker i dag.

Anf. 43 BERNDT EKHOLM (s):

Herr talman! Jag inser att frågan om FN-trupp är komplicerad. Men jag tycker att utvecklingen nu visar att det är angeläget att lyfta den frågan på lämpligt sätt för att få israelerna att förstå att det skulle vara den bästa lösningen för att så småningom nå fram till en fredlig lösning, att motverka våldet på det sättet.

Jag har en annan fråga som jag har stött på tidigare. Jag har sett hur kartorna ser ut i Israels förslag till lösning, och det innebär att man delar in Palestina i en massa öar omgivna av israelisk mark. En del kallar det *homelands*, och det är nog inte helt fel beskrivning. Jag vill fråga vice statsministern om hon anser att en sådan lösning står i överensstämmelse med de kända FN-resolutionerna 242 och 338, om man verkligen kan acceptera en sådan lösning av den palestinsk-israeliska konflikten.

Anf. 44 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Det har runnit mycket vatten under broarna sedan de där resolutionerna gjordes. De har hela tiden ifrågasatts av den israeliska sidan, men den palestinska sidan har ändå känt dem som ett stöd, även om den palestinska sidan i förhandlingar med Israel har varit beredd att frångå en del av resolutionerna för att få en uppgörelse till stånd.

Vi har naturligtvis ingen anledning att överpröva detta och säga att det ska vara precis som det står i resolutionerna. Vi måste naturligtvis göra allt vad vi kan för att det ska komma en överenskommelse till stånd. Det var på gång innan Sharon besökte Tempelberget, och det hade kanske kunnat gå vidare denna höst – det fanns en möjlighet. Låt oss hoppas att vi kan rulla tillbaka det här igen till ett verkligt fredsspår.

Integrationspolitiken

Anf. 45 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Min fråga vänder sig till den minister som fram till i går var ansvarig för integrationspolitiken, och det gäller statsrådet Ulrica Messing. Det ska bli mycket intressant att höra vilka som är hennes konkreta slutsatser efter arbetet på det här området.

Integrationspolitiken har en speciell tendens att klä sig i mycket vackra ord men åstadkomma oerhört lite. Jag brukar kalla mig invandrар-veteran; jag har 30 år av svenskt liv bakom mig. På de 30 åren har jag hört enormt många vackra ord och sett oerhört lite vacker handling. Det är det som jag nu vill fråga det avgående ansvariga statsrådet om.

Anf. 46 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Vilken chans! Vilken fråga! Vilka möjligheter vi skulle kunna ha att debattera och diskutera integrationspolitiken om vi gjorde det i vid mening, så som Ana Maria Narti nu ställde frågan till mig.

Den största skillnaden efter de år som vi har gått från att debattera och arbeta med invandrapolitik till att arbeta med integrationspolitik är enligt min bestämda uppfattning att alltfler inser att integrationsfrågor är frågor som berör oss alla. Det är en fråga om hur vi ska förhålla oss till varandra och till det faktum att det i vårt land bor 150 olika nationaliteter i dag, och om hur vi ska dela på makt och inflytande, vilka kompetenser vi ska värdera och om vi ska se språk som en merit eller som ett hinder när vi pratar om barnen i skolan och när vi pratar om konkurrensen på arbetsmarknaden. Alltfler är aktiva i den debatten. Det är den största skillnaden. Den är viktig, därför att det är en av våra stora framtidsfrågor att kunna enas, samsas och utvecklas i vårt gemensamma samhälle och påverka ett Sverige som är nytt och modernt och i tiden.

För att minska segregationen behövs det naturligtvis pengar. Vi ser också att människor med invandrarbakgrund är i majoritet i de segregerade områdena. Det stämmer inte överens med vad som gäller för befolkningen i övrigt.

Det behövs pengar. Det behövs fortsatta starka lagar mot diskriminering, och det behövs en politisk vilja att använda den högkonjunktur vi nu har till att fördela välförhållanden och öka rättvisan. Det är också viktigt.

Anf. 47 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Tack så mycket för svaret. Då kan vi försöka gå lite längre och tala konkret.

En grupp invandrarorganisationer hade en konferens i början på året här i riksdagshuset, då vi diskuterade EU-insatser mot arbetslöshet bland invandrare. En siffra var slående. Av alla projekt som hade beviljats pengar – det var över 1 800 i Sverige – var bara 1 % ledda av invandrare.

Jag tycker att huvudsvårigheten på området är att man tar hand om invandrarna men att man aldrig skapar möjligheter för dem att ta ansvar för sig själva. Det vore intressant att höra statsrådets kommentar kring detta.

Anf. 48 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag vill inte alls att vi ska driva en politik där vi tar hand om varandra. Det är få människor i vårt land som behöver tas om hand. Däremot behöver människor möjligheter att ta de möjligheter, rättigheter och skyldigheter som vi alla har på allvar. Vi behöver inte driva en integrationspolitik som tycker *synd* om människor med olika etniska bakgrunder. Vi ska driva en integrationspolitik som tycker *om* människor utifrån den etnicitet, den religion och den kultur de har med sig.

Jag tycker, förutom att debatten har blivit annorlunda, att det har hänt något. Alltfler är engagerade och intresserade, och det har också gjorts mycket konkret. Senast presenterade vi i budgeten ytterligare pengar till Diskrimineringsombudsmannen, ytterligare pengar till storstadssatsningen, där vi arbetar mot segregationen, och ytterligare pengar till arbetslösheten – till de människor som är välutbildade, flerspråkiga och som har

Skatten på dieselbilar

Frågestund

Anf. 49 JOHNNY GYLLING (kd):

Herr talman! Jag har en fråga till miljöministern. I mars 1999 hade jag och miljöministern en debatt om dieselbränslet. Jag ställde då bl.a. en fråga om hur människor ska kunna välja mellan bensin- och dieseldrivna bilar framöver, när man inte vet hur beskattningen kommer att se ut. Jag fick då inget tydligt svar.

Nu har regeringen i budgeten föreslagit en kraftigt höjd fordonsskatt för äldre dieselbilar av miljöskäl. Jag tycker att det kan vara logiskt att de äldre dieselbilarna ska kosta lika mycket som de nya, som är renare. Problemet, herr talman, är tidsaspekten. Många människor kommer om några månader att få kanske fördubblad skatt och ska betala 3 000 kr extra för en äldre dieselbil varje år. Är det rimligt att människor får så kort tid som några månader på sig att ställa om?

Anf. 50 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Jag håller naturligtvis med Johnny Gylling om att det är bra om man kan etablera det som kallas för fasta spelregler, så att folk vet vad som gäller när de investerar i en ny bil. Det är en ambition som vi bör ha. Men den går inte alltid att leva upp till.

När det gäller dieselbilar har vi de senaste åren fått ganska skrämmande rön om vilka miljö- och hälsoeffekter som framför allt äldre dieselbilar ger upphov till. Det är framför allt det att vi nu har kunnat upptäcka och analysera de små partiklarna som gör att vi har fått denna kunskap. Då måste det finnas möjligheter att både inom ramen för miljöpolitiken och för hälsopolitiken försöka förändra denna verklighet.

Till det kommer att vi också har haft en ganska kraftig införsel av äldre dieselbilar från Europa genom direktimport. Det har också varit en ambition för oss att försöka stävja det av precis dessa skäl.

Den förändring som Johnny Gylling är ute efter ska jag gärna motivera lite närmare under min nästa minut.

Anf. 51 JOHNNY GYLLING (kd):

Herr talman! Jag skulle vilja ge ett exempel. En familj köpte en Mercedes 1980 – en ny bil – och man har vårdat den hela tiden. Man har ämnat ha den så länge man är frisk, har körkort osv. Så har man blivit pensionär, och man kör kanske några hundra mil om året.

Från årsskiftet ska man betala ca 3 000 kr extra i fordonsskatt för denna bil. Bilen har kanske redan i dag ett lågt värde, och det kommer att sjunka eftersom skatten höjs så mycket.

Dessa människor har inte haft någon tid på sig att sälja sina bilar och fundera på någonting annat. Det blir tre månader man har på sig.

Min fråga kvarstår alltså. Kan regeringen tänka sig att ge dessa människor lite längre tid för att ordna sin tillvaro och sina bilaffärer?

Anf. 52 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Jag ska naturligtvis framföra dessa synpunkter till finansministern, som är den som hanterar denna typ av skattefrågor. Jag är inte säker på att jag kan utlova något för Johnny Gylling positivt resultat av den framstöten, men jag ska göra det ändå.

Låt mig också tillägga att den höjning som nu sker för äldre dieselbilar på sätt och vis egentligen borde ha skett långt tidigare. När man avskaffade kilometerskatten 1993 avstod man ifrån att lägga denna skatt på dessa bilar. Det är det vi gör först nu. På sätt och vis kan man säga att de människor som har dessa bilar har haft en skattebefrielse under ett antal år.

Mellanöstern

Anf. 53 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Jag blir förvånad när jag hör vice statsministern tala om Mellanöstern. Det låter som om palestiniernas rättigheter med tiden kan devalveras, dvs. att den israeliska bosättningspolitiken, som innebär att man under de s.k. fredssamtalen har byggt ut bosättningar i snabb takt och byggt vägar överallt i Gaza och på Västbanken, belönas med att man får denna bit mark.

Det som man ofta glömmer bort i dagens debatt är att det har pågått en ockupation under en lång tid. Det vi kallar fredsprocess har för människorna där inneburit fortsatt ockupation och ett fortsatt övervåld från militären. Det gäller inte bara dessa dagar, utan varje dag de senaste åren.

Det är därför människor inte orkar mer. Jag har följt människors frustration. Folk ville ha fred, men man kan inte vänta på fred hur länge som helst. Det är det naturligaste i världen att kämpa mot ockupation. Det hade vi gjort i Sverige om vi hade varit ockuperade.

Det som oroar mig är hur man framställer denna fråga i svenska medier. Jag såg häromdagen i Nyheterna hur palestinska föräldrar framställdes som om de skickade sina barn i döden. Vilka föräldrar i denna värld vill skicka sina barn i döden? Det är inga – inte muslimska och inte palestinska.

Hur tänker vice statsministern agera för att denna bild av konflikten inte ska skapas i Sverige och i västvärlden?

Anf. 54 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Vi har fria medier. Därför har jag ingen möjlighet att agera i den delen. Däremot hoppas jag att det inte är något missförstånd om var vi står.

Insikten om den frustration som finns inte minst hos dagens unga palestinier är ju så uppenbar. Jag har också varit i Gaza och på Västbanken. Det är så lätt att förstå att det blir stenkastning när man inte ser någon framtid alls och när man i sin frustration ser sig provocerad så som skedde för 14 dagar sedan. Det är inte alls svårt att förstå. Vi kritiserar det övervåld som har riktats mot framför allt de unga stenkastande palestinierna. Det är nämligen ett övervåld, med de här gummimantlade kulorna, som vi inte kan acceptera.

Sedan räcker det inte att uttala en sådan här allmän kritik, utan det viktiga är att man kommer i gång med arbetet för att nå fred. Det är ändå det som är det viktiga.

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Frågestund

Anf. 55 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Låt mig ge en bild av det som har förekommit nu men även tidigare. Det är en demonstration på det som kallas palestinskt självstyre.

Pansarvagnarna kommer fram; det har jag personligen upplevt. Detta är naturligtvis en provokation för dessa människor som då börjar kasta sten, och då skjuter man tillbaka. Det här har hänt tidigare. Det här är också vad som händer nu på de ockuperade områdena.

Visst har vi politiker ett ansvar för den bild som skapas i medierna. Tänk er den frustration som i dag skapas bland de araber, muslimer och palestinier som bor i Sverige som känner att den här bilden inte speglar att det är en ockupation. Då skapar vi konflikter här. Och vi ser en konflikt som skapas mellan den muslimska världen och västvärlden. Det är en konflikt som jag är väldigt rädd för.

Tyvärr måste vi ha en rättvis fred, och vi måste ha resultat snabbare. Det går inte att bara gå tillbaka till fredssamtalen. Vi måste ha en konkret slutgiltig fred, så att vi kan lägga den här konflikten åt sidan och gå vidare.

Jag vet att Sverige skulle kunna bidra. Bl.a. borde Sverige agera, vilket man inte har gjort tillräckligt, när det gäller export av varor som enligt internationell rätt inte borde få exporteras, nämligen varor som är producerade på ockuperad mark. Det har Sverige accepterat. Dessa varor har exporterats av israeler till Sverige och EU, och det har man godtagit. Hur agerar vice statsministern i det avseendet?

Anf. 56 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Inom EU har vi så långt tillbaka som när jag var utrikesminister diskuterat just denna fråga om varor som kommer från ockuperade områden. Det är naturligtvis någonting som vi inte kan acceptera. Och det har vi klargjort också för den israeliska regeringen.

Låt mig säga att en stat som Israel har rätt att upprätthålla ordningen i sitt eget land, först och främst. Det ska man normalt göra med polis. Det gör normala länder. Dessvärre är det inte alltid en normal situation i Israel, och då blir det militärer i stället, och konfrontationerna blir så mycket starkare. Det gäller i synnerhet på de ockuperade områdena att det blir starka konfrontationer. Det är därför våra vädjanden är så starka om att man ska hålla tillbaka dem som har vapen – militärer och poliser – och naturligtvis också försöka lugna befolkningen i övrigt.

Det måste ju bli en fred. Den kan vi inte föreskriva här i den svenska riksdagen. Det måste parterna göra.

Spioner

Anf. 57 LENNART FRIDÉN (m):

Herr talman! Jag har en fråga till vice statsministern – hon får åtminstone sitta och vila medan frågorna ställs – som berör både hennes

f.d. ansvarsområde och det nu interimistiska, och det kanske också i högsta grad berör henne i hennes egenskap av svensk socialdemokrat.

År 1950 bildades MfS i DDR, det som vi känner mera som Stasi. För tio år sedan upphörde DDR att existera. Då blev det möjligt för oss att på ett helt annat sätt komma i kontakt med den myckna dokumentation som fanns angående spioneri.

I våra grannländer har man verkligen tagit itu med det här. Men man har också uppmärksammat att Sverige har varit väldigt dåligt på det. Åtminstone har inte vi som är engagerade i de här frågorna sett att det har gjorts särskilt mycket för att ta reda på vilka det var som gick på spionutbildningen i Rostock, vilka det var som var uppgiftslämnare, agenter och spioner. Kalla dem gärna landsförrädare!

Många av dessa människor är t.o.m. yngre än jag och statsrådet, som är födda samma år mitt i kriget, och är fortfarande mitt uppe i karriären. Vi vet alltså inte vilka de är om vi inte verkligen försöker ta reda på det.

Det är också intressant att väldigt mycket av det här spioneriet var riktat mot statsrådets eget parti. Jag har en liten förteckning här bara över hundra av de dokument som finns i det s.k. Sira-registret. Man kan konstatera att ungefär vart tionde ärende som spionerna ägnade sig åt var riktat mot det socialdemokratiska partiet.

När ska vi ta itu ordentligt med de här agenterna för DDR, svenskar och andra som verkade mot oss och som var potentiella landsförrädare?

Anf. 58 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Det är ju bra att det kommer till historien att det ofta var på det sättet att kommunistiska stater på olika sätt försökte bekriega socialdemokratin, infiltrera och rikta spioner mot socialdemokratin. Det var mycket vanligt förekommande under många årtionden. Det är också ett av skälen till att vi faktiskt ständigt och jämt förde kampen mot kommunismen så hårt och tydligt.

När det gäller dessa personer är det en uppgift för myndigheter, framför allt polisen, att se vad som i dag kan beivras av det här, hur mycket som är preskriberat och vad som kan göras ytterligare. Vår polis har under åren haft goda kontakter också med underrättelsetjänster, så vi känner till en hel del av det här kanske på ett lite annat sätt än en del andra länder gör. När vi har talat med polisen om det här är det uppenbart att man känner till väldigt mycket. Naturligtvis finns det ett stort intresse hos polisen av att ta reda på allt som går att finna ut i de nu öppna arkiven.

Anf. 59 LENNART FRIDÉN (m):

Herr talman! Det var ju skickligt vänt av en skicklig politiker att börja tala om att socialdemokraterna har kämpat mot kommunisterna. Det vet vi, men faktum är att det finns oerhört mycket att göra. Och i våra grannländer har det uppmärksamats att svenskarna inte har hållit sig särskilt väl framme när det gäller efterfrågningarna hos t.ex. *Der Bundesbeauftragte für Stasifragen*.

Det finns alltså väldigt mycket. Det var ungefär 10 % som rörde sossarna i det här dokumentet. De andra 90 % berör oss andra eller Sverige som helhet. Man har faktiskt den uppfattningen att vi från svensk sida har varit oerhört slappa. Det får inte bli på samma sätt som när det gällde att

jaga nazister, att de hinner bli lite patetiska, gaggiga gamla gubbar i 85-årsåldern som knappt vet vad de heter innan man kan ta itu med dem.

Dessa människor finns fortfarande på karriärstegen i Sverige. Vi kan ha dem nästan var som helst omkring oss. Det är väldigt viktigt att vi vet var de här opålitliga personerna finns. Jag tror att det vore bra för svenska folket att också se att man tar itu med de här frågorna på samma sätt som när det gäller andra odemokratiska rörelser och organisationer.

Anf. 60 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Självklart vill vi veta vilka som har varit spioner och som på något annat sätt har försökt skada vårt land eller organisationer och partier. Men det är inte en uppgift för oss som politiker. Det är en uppgift för polisen. Och jag vet att polisen har många andra kontaktkanaler. Man knackar inte bara på dörren till de formella myndigheterna i Berlin. Jag hoppas att polisen utnyttjar alla de här kanalerna, och jag kräver av polisen att man ska göra det.

Det är nog bra att vi tar varje tillfälle i akt att faktiskt berätta om historien. Ibland verkar det nämligen som om man har glömt att det faktiskt under hela 40-, 50- och 60-talet var en mycket tuff kamp mellan socialdemokrater och kommunister. Det kanske också förklarar ett och annat i dagens politiska debatt.

Jämställdheten på högskolorna

Anf. 61 CARINA OHLSSON (s):

Herr talman! Jag har en fråga till jämställdhetsminister Margareta Winberg.

Vi talar i kammaren ofta om hur viktigt det är för Sverige att ha duktiga naturvetare och tekniker för att vi ska ligga i framkant när det gäller IT-teknik, miljöteknik, bioteknik m.m. Då måste både kvinnor och män lockas att studera på våra tekniska högskolor.

Med tanke på detta blev jag oroad när jag häromdagen läste att det socialdemokratiska studentförbundet inte fick bedriva en jämställdhetskampanj utanför kårrestaurangen på Chalmers tekniska högskola utan att först ha bett om lov. Man blev alltså ivägkörd.

Det förvånar mig mycket att man återigen ska få läsa sådana nyheter om Chalmers efter vårens diskussion om den slutna föreningen, som bara var öppen för män och också är rekryteringsbas för forskning.

Mina frågor till jämställdhetsministern är: Hur arbetar jämställdhetsministern för att också våra högskolor ska bli "mainstreamade" och jobba för jämställdhet? Och hur kan vi bryta den könssegregerade arbetsmarknaden och utbildningen när det ser ut på det här sättet?

Anf. 62 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Det är en väldigt viktig fråga som Carina tar upp, inte minst mot bakgrund av att vi i somras fick en dom från EU som säger att metoden med s.k. Thamprofessurer inte längre kan tillämpas på våra universitet och högskolor. Men det betyder ju inte att man inte kan tillämpa positiv särbehandling. Jag vill understryka det, eftersom några högskolor och universitet för ett tag sedan tolkade EG-domen på det

sättet. Jag menar, och det menar också Thomas Östros, att det är ett felaktigt sätt att tolka detta. Jag hoppas att han, för det är ju hans ansvarsområde, kommer att kunna förtydliga det i regleringsbrevet så småningom.

När det gäller den högre utbildningen och forskningen finns det vissa inslag i den forskningspolitiska propositionen som är särskilt riktade till kvinnor och kvinnliga forskare.

När det gäller den här typen av kampanj har jag faktiskt inte läst om det Carina tar upp. Möjligen är det så att man måste begära tillstånd för att få ha kampanjer på högskolans och universitetets område. Det tycker jag i så fall kanske inte är så märkligt.

Anf. 63 CARINA OHLSSON (s):

Herr talman! I det här fallet var det så att man behövde ett tillstånd. Men då hade man kanske kunnat lösa det lite smidigare än så här, då det blev en JO-anmälan. Det kan tyckas vara ett osmidigt sätt att göra sig känd.

Jag kan också ställa en följdfråga: Hur långt har man kommit med jämställdhetslagstiftningen när det gäller våra högskolor och vår högre utbildning?

Anf. 64 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Jämställdhetslagen täcker inte utbildningen. Det finns andra lagsystem som, enligt vad jag har förstått, ska vara lika heltäckande. Det finns möjlighet att förändra också dem. Men jämställdhetslagstiftningen, som för övrigt ska debatteras här i nästa vecka, täcker bara arbetsmarknaden.

Jag vill också tillägga att regeringen för några veckor sedan tog ett beslut för att motverka det Carina Ohlsson nämnde i sitt första inlägg, nämligen enkönade grupper på framför allt gymnasieskolor – för sådana finns – med bara manliga elever och studerande. Detta beslut innebar att grupper som vill verka för en annan ordning på våra gymnasieskolor, man har kallat dem för feministgrupper, ska kunna söka pengar för att starta en verksamhet mot den här typen av gamla, dåliga strukturer som tyvärr fortfarande finns.

Gruvnäringen

Anf. 65 LENNART GUSTAVSSON (v):

Herr talman! Naturvårdsverket beslutade i förra veckan att inte överklaga Miljödomstolens beslut om att tillåta gruvbrytning i Ersmarksberget i Sorsele kommun. Naturvårdsverket har hela tiden hyst oro för att lönsamheten skulle vara låg och att efterbehandlingen av gruvområdet skulle kunna bli lidande. Med tanke på bl.a. den senaste tidens händelser runt gruvbrytning och dess konsekvenser, t.ex. Aitik, tycker jag personligen att Naturvårdsverkets intresse för att se helheten runt gruvbrytning är intressant.

Jag skulle vilja fråga miljöministern hur han ser på Naturvårdsverkets agerande i just den här frågan.

Anf. 66 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Jag känner inte till den här frågan. Även om jag gjorde det hade det varit svårt för mig att kritisera myndigheten för att man inte har tagit möjligheten att överklaga ett sådant här beslut. Uppenbarligen har verket, efter sedvanlig och noggrann genomgång av frågan, kommit fram till att detta är acceptabelt och att man inte behöver överklaga. Jag vet inte så här på rak arm vilka möjligheter jag skulle kunna ha att ytterligare sätta mig in i ärendet och påverka det.

Anf. 67 LENNART GUSTAVSSON (v):

Herr talman! Jag tyckte det var intressant med Naturvårdsverkets intresse att se helheten. Jag kan konstatera att det i budgeten för kommande år och i den forskningspolitiska propositionen finns en satsning på hållbar utveckling och kompetensutveckling inom gruvnäringen i de två nordliga länen. Det är positivt och bra.

Sverige är en ledande gruvnation i Europa, och vi har ett ansvar och en möjlighet att vara ledande även på miljöområdet, som är kopplat till gruvverksamhet. Neringen har ju, förutom debatten runt minerallagen, haft en inblandning i ett antal olyckor – i Spanien, i Rumänien och nu senast uppe i Gällivare. Det är därför jag frågar om och försöker väcka uppmärksamhet för Naturvårdsverkets roll i det här arbetet. Ska näringen kunna utvecklas positivt måste miljötänkandet bli än starkare. Det är här jag tycker att det vore intressant att höra miljöministerns syn på Naturvårdsverkets sätt och förmåga att agera i samband med den här verksamheten.

Anf. 68 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Om vi nu inte diskuterar det här enskilda fallet, det enskilda överklagandet, är det klart att gruvbrytningen är en oerhört viktig fråga när det gäller att få en hållbar utveckling i vårt land och i världen i dess helhet. Dels, vilket vi har sett exempel på, finns det ibland stora säkerhetsproblem med gruvdriften, dels står gruvorna för väldigt mycket av avfallsproduktionen i vårt land och i många andra länder.

Jag tycker att det är viktigt att Naturvårdsverket har en bra kompetens på det här området. Jag tror också att gruvbrytningens roll i framtiden blir en viktig del av den miljöpolitiska strategin. Vi kommer nu också att arbeta med det förslag till nya prospekteringsregler som har lagts fram av en utredning med anledning av ett antal uppmärksammade gruvbrytningsprospekteringar där det varit problem när det gällt miljön och naturvården.

Neutralitetsutredningen

Anf. 69 STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! I torsdags fick neutralitetsutredaren Rolf Ekéus sina starkt försenade direktiv. Den process som har lett fram till Ekéus utredning är allt annat än förtroendeingivande från regeringens sida.

Det är viktigt att den här utredningen har ett starkt och tydligt mandat från regeringen, men i direktiven till Ekéus står det bara att det har ansetts angeläget att också få till stånd en allmän säkerhetspolitisk gransk-

ning osv. Av vem har det ansetts angeläget? Jo, av oss moderater, det är ju tydligt. Men anses det inte angeläget också av regeringen?

När regeringen använder sådana här härtill-är-vi-nödda-och-tvungna-formuleringar riskerar man att skada utredningens trovärdighet innan den ens har påbörjats. Därför vill jag fråga vice statsministern: Anser hon att uppgiften är angelägen? Och i så fall: Varför skriver inte regeringen det?

Anf. 70 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):
Herr talman! Det är angeläget med denna översyn.

Anf. 71 STEN TOLGFORS (m):
Herr talman! En given följdfråga blir då: Varför skriver regeringen inte det?

Vidare måste ju Ekéus utredning ha tillgång till allt relevant material och alla relevanta personer för att vara trovärdig. Men i direktiven skriver regeringen i stället att utredaren i nödvändig utsträckning ska ta del av tillgänglig skriftlig och muntlig information. Vad betyder då i nödvändig utsträckning? Vem avgör det? Är det regeringen? Kan det innebära att man begränsar det material som Ekéus får ta del av? Den första neutralitetskommissionen fick tvärtom avgöra själv vilket material man behövde ta del av. Och vad betyder tillgänglig information? Är inte en av poängerna med en sådan här utredning att den ska gräva fram fakta och göra dem tillgängliga för folket? Har Ekéus resurser och mandat från regeringen att gräva, eller avser man tvärtom att begränsa informationen?

Därför vill jag ställa följande följdfråga: Är vice statsministern beredd att ge Rolf Ekéus mandatet att själv avgöra vilket material han behöver ha tillgång till och själv avgöra vad som kan offentliggöras och publiceras?

Och återigen: Varför skriver inte regeringen att detta är en angelägen uppgift om man nu tycker så?

Anf. 72 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):
Herr talman! Det är naturligtvis så att utredaren själv bedömer sitt material. Självklart är det Rolf Ekéus själv som ska bedöma vilket material som för honom är angeläget att ta fram och analysera. Vi skriver tillgängligt material eftersom otillgängligt material faktiskt är lite svårt att få fram. Det är bara att konstatera.

Det här ska också ske i samråd med en referensgrupp av parlamentarer, så vi får nog tillfälle att diskutera detta i sak.

Jag tycker att det är lite futtigt att ständigt hålla på och ifrågasätta en sådan här utredning redan innan den har kommit i gång.

Visum

Anf. 73 ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd):
Herr talman! Jag har en fråga angående visum för anhörig till invandrare. Jag hoppas att någon minister kan svara på den.

Om en invandrad svensk medborgare söker permanent uppehållstillstånd för en anhörig, t.ex. en moder som blivit änka, och får avslag för-

söker man med det näst bästa och söker turistvisum så att modern kan få lära känna dotterns nya släkt i Sverige och fira jul med barnbarnen.

Men då får hon avslag med hänvisning till den tidigare ansökan, att det därmed är troligt att hon inte tänker ge sig i väg igen från landet.

Jag vill veta om det här är en policy.

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Frågestund

Anf. 74 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Herr talman! Vi konstaterade just att ingen av oss som sitter här som svarande i dag har medverkat vid hanteringen av sådana här frågor. Den här frågan bör ställas till ansvarigt statsråd, och det är Maj-Inger Klingvall.

Alternativa bränslen

Anf. 75 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Jag har en fråga på samma ämnesområde som Johnny Gylling tidigare var inne på, bl.a. bränslefrågan. Jag vill utveckla frågan till att handla om framtiden, och jag ställer den till miljöminister Kjell Larsson.

Som ledamot av trafikutskottet möter jag ofta frågan från människor: Varför händer det inte mera när det gäller att få fram alternativa, miljöriktiga bränslen och bättre miljöanpassade fordon?

Vi i trafikutskottet gjorde en resa till USA nu i höst och studerade bl.a. Kalifornien. Där har man varit väldigt målmedveten och satt upp tydliga mål. Man har sagt: År 2003 ska 10 % av bilarna vara s.k. nollemissionsbilar, dvs. bilar som inte släpper ut någonting till omgivningen.

Från Centerpartiet har vi föreslagit att man från regering och riksdag borde vara tydligare och också här i Sverige snabbare driva på utvecklingen.

Delar miljöministern åsikten att den här utvecklingen behöver påskyndas i Sverige? Och i så fall vilka ytterligare konkreta åtgärder är han beredd att föreslå för att verkligen åstadkomma detta?

Anf. 76 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Jag delar uppfattningen att den här utvecklingen behöver påskyndas. Det faktum att det sker omfattande öknings av utsläppen från trafiken, särskilt när det gäller koldioxid, gör – åtminstone på lite längre sikt – att detta är en nödvändig utveckling.

Det positiva är att vi i regeringen har engagerat oss mycket i att stödja biogasprojekt i ganska många kommuner med bra resultat. Vi har gjort det genom att stödja ett antal s.k. pilotprojekt, framtagningen av etanol osv. Jag diskuterar just nu med finansministern om hur vi ska hitta en bra och hållbar strategi för det här stödet.

Det har funnits problem när det gäller det som vi har gjort hittills. Vi har t.ex. inte i första hand kanske stött inhemsk producerad etanol som har varit ekologiskt av hög kvalitet, utan vi har stött användningen av vinetanol från Europas vinöverskott, vilket inte riktigt var meningen.

I Kalifornien har man valt metoden att ett visst antal procent av alla bilar ska vara av det här slaget. I det samarbete som finns inom EU har vi

Frågestund

valt att ha en viss målförminskning av koldioxidutsläppen totalt sett, vilket också stimulerar den typen av bilar som inte har dessa utsläpp.

Anf. 77 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Jag uppskattar att miljöministern, liksom jag, tycker att det är angeläget att vara pådrivande på det här området. Men jag är alldeles övertygad om att det behövs mera tydliga åtgärder för att man ska komma någon vart. Det räcker inte med mål för att man ska reducera koldioxidutsläppen.

Dessutom är det lite märkligt att det nu aviseras beskattning av bio-drivmedel som regeringen och dess stödpartier gör i budgetpropositionen.

Är miljöministern beredd att t.ex. skapa en ny miljöklass för alternativa typer av diesel för att påskynda och bejaka den utvecklingen? Är han beredd att se till att alternativbränsle blir tillgängligt på alla bensinmackar runtom i landet så att det inte blir en hönan och ägget-situation hela tiden? Är han slutligen beredd att göra upp en tioårsplan för att halvera fossilbränslebaserade drivmedel och i stället målmedvetet ta fram alternativa biobränslebaserade drivmedel?

Anf. 78 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Jag är beredd att pröva samtliga exempel som har nämnts. Vi diskuterar också dessa exempel och ett ytterligare antal exempel för att stimulera den här utvecklingen. Det sker inte minst mot bakgrund av de allvarliga hot som klimatförändringarna innebär och som gör att vi måste hitta alternativa bränslen till de fossila bränslena. Då handlar det mycket om biobränslen, och det gäller att få fram en bra utveckling på det området.

Vi har gjort mycket. Vi kommer att fortsätta att arbeta med det, och vi kommer att tvingas och att vilja göra ganska mycket i framtiden.

Godstransporter

Anf. 79 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Jag har med intresse följt dagens klimatdebatt, där miljöministern mycket tydligt påpekade behovet av att föra över godstransport från väg till järnväg.

Nu ser jag till min bestörtning att Banverket tydligen inte har råd att bygga dubbelspåret mellan Mjölby och Motala. Det är precis ett sådant projekt som skulle göra det möjligt att föra över väldigt mycket trafik från väg till järnväg.

Kommunalråden i Mjölby och Motala vill ha klara besked från Banverket och regeringen om vad som gäller i den här frågan. Jag undrar om miljöministern har något klart besked att ge kommunalråden i Mjölby och Motala.

Anf. 80 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Nej, tyvärr kan jag inte ge klara besked av det slaget. Det här är ju en fråga som ligger under Näringsdepartementet.

Däremot kan jag ge besked om min alldeles bestämda vilja att hitta flera olika sätt att i Sverige, men kanske ännu mer i Europa, föra över trafik från landsvägarna till järnvägarna, inte minst gäller det godstransporter. Det måste vi göra av trängselskäl, men naturligtvis också av miljöpolitiska och klimatpolitiska skäl.

Det finns ju prognoser om att godstrafiken på väg ska öka med ungefär 40 % under den närmaste tioårsperioden. Det skulle naturligtvis ställa oss inför oerhört svåra problem.

Situationen är dessvärre den att den här typen av förändringar kräver stora insatser i infrastrukturen och stora insatser för att bryta alla de byråkratiska barriärer som finns i Europa. Det är en väldigt trög process att åstadkomma detta. Men vi arbetar från svensk sida aktivt inom EU för att få den här ändringen till stånd. Vi gör det också i Sverige genom att vi bygger ganska ordentligt med järnvägar för närvarande.

Anf. 81 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Det är jättebra att vi bygger järnvägar. Men pendlingen är också väldigt omfattande i Östergötland. Det är alltså helt enkelt för trångt på de spår som finns.

De byråkratiska hindren finns för övrigt även i Sverige. Vägverket och Banverket planerade tidigare en samprojektering av den här sträckningen eftersom detta hänger ihop med frågan om riksväg 50, som Vägverket håller på att utreda. Om Banverket nu planerar att skjuta fram den här satsningen så omöjliggör det samprojekteringen.

Jag skulle vilja höra om miljöministern har någon idé om hur vi ska få Vägverket och Banverket att samarbeta mer kring dessa frågor. Behövs det helt enkelt ett trafikverk, en sammanslagning av de båda verken, för att det ska bli en lösning? Det är ett förslag som kan vara värt att pröva.

Anf. 82 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Det här är ett viktigt problem. Det är, tycker jag, för mycket sektorsindelning inom de olika trafikverken, vilket förmodligen har skapat lite svårigheter att hitta de riktigt samlade lösningarna och kanske framför allt de lösningar som innebär att man kan ha olika typer av kombitransporter – alltså en samverkan mellan landsvägstransporter och järnvägstransporter. En sådan är nödvändig om man ska kunna föra över mer gods på järnvägarna.

Jag arbetar just nu med att ta fram en miljömålsproposition. Där finns ett förslag från Miljömålskommittén, inte om att slå samman trafikverken – jag tror att det skulle bli gigantiska, svårhanterliga institutioner – men däremot att inrätta ett organ som blir ansvarigt för att dessa verksamheter samordnas, så att man kan få samlade effektiva lösningar på transportproblemen. Det är i och för sig ett förslag som regeringen inte har tagit ställning till än, men som jag ser väldigt positivt på.

Frågestund

Anf. 83 HARALD NORDLUND (fp):

Herr talman! Under kommande hundra år beräknas växthusgaserna ge en temperaturhöjning i världen på uppemot tre grader. Klimatkommittén skriver bl.a.: "Sverige bör verka för att klimatfrågan betraktas som ett centralt element i arbetet med en globalt hållbar utveckling."

Herr talman! Nu när miljöministern redan har klorna framme i olje-frågan vill jag fråga: Kommer klorna att användas även i koldioxidfrågan på Europainivå? Förbereder svenska regeringen omedelbart några initiativ för att åstadkomma gemensamma koldioxidskattenivåer?

Anf. 84 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Jag visade mina klimatpolitiska klor under en och en halv timme under en särskild klimatpolitisk debatt för en stund sedan. Jag beklagar att Harald Nordlund inte var med på den debatten. Men jag kan visa lite klor nu också. Visst är det nödvändigt av konkurrensskäl, och framför allt naturligtvis också av miljöskäl, att vi hittar olika vägar att samordna beskattningen internationellt. Jag har själv vid flera olika tillfällen föreslagit att man ska försöka åstadkomma en europeisk beskattning som är samordnad.

Många av de problem som vi nu måste möta inom klimatpolitiken kräver naturligtvis internationella lösningar. Det gäller t.ex. den internationella transportverksamheten, där i dag både flyget och sjötransporterna är befriade från koldioxidbeskattning. Det ger dem konkurrensfördelar som inte är bra. Det motverkar en god miljöutveckling. Dessutom måste vi förstås också arbeta inom ramen för FN och klimatkonventionen, vilket upptar väldigt mycket av min tid för närvarande.

Anf. 85 HARALD NORDLUND (fp):

Herr talman! Jag lyssnade mycket intresserat på debatten men jag hörde inte då, och hör inte heller nu, något klart besked om att det förbereds direkta initiativ från den svenska regeringen för att åstadkomma detta. Miljöministern svarar nu att han är intresserad av att sådana initiativ tas. Man jag tolkar svaret så att några förberedelser för att ta initiativ på gemensamma nivåer inte finns just nu.

Anf. 86 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Herr talman! Jag känner inte till några nya initiativ. Det här är ett område som tyvärr också ligger utanför mitt departement – tyvärr, eftersom detta är viktigt klimatpolitiskt. Det finns inga nya initiativ, men vi har redan nu ståndpunkter på de här områdena som ligger precis i linje med vad Harald Nordlund efterlyser.

Anf. 87 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Tack. Därmed är den utsatta tiden överskriden. Det är ytterligare ett tiotal som har anmält sig. Jag beklagar att inte alla har kunnat få komma till tals. Jag tackar företrädarna för regeringen för att de har kommit hit och svarat på kammarledamöternas frågor.

9 § Bordläggning

Prot. 2000/01:10
12 oktober

Anmälades och bordlades

Skrivelse

2000/01:28 Resursfördelningen inom Vetenskapsrådet

Motioner

med anledning av skr. 2000/01:4 Migration och asylpolitik

2000/01:Sf5 av Margit Gennser m.fl. (m)

2000/01:Sf6 av Kerstin-Maria Stalin (mp)

2000/01:Sf7 av Bo Könberg och Johan Pehrson (fp)

2000/01:Sf8 av Per Bill m.fl. (m)

10 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 12 oktober

2000/01:30 av *Per-Samuel Nisser* (m) till jordbruksminister Margareta Winberg

Återbetalning till lantbruket

2000/01:31 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Mona Sahlin

IUC:s fortsatta verksamhet

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 oktober.

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 11 oktober

2000/01:49 av *Margareta Viklund* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Samordning av fredsfrämjande och humanitärt bistånd

2000/01:49 av *Gun Hellsvik* (m) till justitieministern

Narkotika och ungdomsbrottslighet

2000/01:50 av *Bengt Silfverstrand* (s) till utrikesminister Anna Lindh

Återuppbyggnaden av Jugoslavien

2000/01:51 av *Annelie Enochson* (kd) till miljöminister Kjell Larsson

Fastighetsbildningslagen

2000/01:52 av *Maud Ekendahl* (m) till socialminister Lars Engqvist

Svensk narkotikapolitik

2000/01:53 av *Barbro Hietala Nordlund* (s) till näringsminister Björn

Rosengren

Samhalls sociala mål

2000/01:54 av *Yvonne Ångström* (fp) till näringsminister Björn Rosengren
Postens avgifter

den 12 oktober

2000/01:55 av *Kenth Skårvik* (fp) till näringsminister Björn Rosengren
Förfart Katrineholm

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 17 oktober.

12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 12 oktober

2000/01:29 av *Karin Wegestål* (s) till försvarsminister Björn von Sydow
KFOR-styrkornas medverkan i gripandet av krigsförbrytare

2000/01:30 av *Johan Pehrson* (fp) till utrikesminister Anna Lindh
Namibia

2000/01:35 av *Lars Björkman* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Anslag till Rikstrafiken

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 17 oktober.

13 § Kammaren åtskildes kl. 15.02.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 13.43 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

1 § Aktuell debatt: Översvämningarna i Norrland.....	1
Anf. 1 MATZ HAMMARSTRÖM (mp).....	1
Anf. 2 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	2
Anf. 3 MATZ HAMMARSTRÖM (mp).....	4
Anf. 4 PER-RICHARD MOLÉN (m)	6
Anf. 5 TALMANNEN.....	8
Anf. 6 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	8
Anf. 7 ULF BJÖRKLUND (kd).....	9
Anf. 8 BIRGITTA SELLÉN (c).....	11
Anf. 9 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp).....	12
Anf. 10 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	14
Anf. 11 MATZ HAMMARSTRÖM (mp).....	15
Anf. 12 PER-RICHARD MOLÉN (m)	16
Anf. 13 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	16
Anf. 14 ULF BJÖRKLUND (kd).....	17
Anf. 15 BIRGITTA SELLÉN (c).....	18
Anf. 16 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp).....	18
Anf. 17 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	19
Anf. 18 MATZ HAMMARSTRÖM (mp).....	20
Anf. 19 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	20
2 § Svar på interpellation 2000/01:6 om el- och fotbollprojektet	21
Anf. 20 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	21
Anf. 21 INGER SEGELSTRÖM (s)	22
Anf. 22 INGER RENÉ (m).....	23
Anf. 23 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	24
Anf. 24 INGER SEGELSTRÖM (s)	25
Anf. 25 INGER RENÉ (m).....	25
Anf. 26 BERIT ADOLFSSON (m)	26
Anf. 27 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	26
3 § Avsägelser.....	27
4 § Kompletteringsval till EU-nämnden	27
5 § Anmälan om förändring i regeringens sammansättning.....	27
6 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	27
7 § Hänvisning av ärende till utskott.....	28
Ajournering.....	28
Återupptagna förhandlingar	28
8 § Frågestund.....	28
Anf. 28 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	28
<i>Mellanöstern.....</i>	<i>28</i>
Anf. 29 Andre vice talman EVA ZETTERBERG (v)	28
Anf. 30 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	29
Anf. 31 Andre vice talman EVA ZETTERBERG (v)	29
Anf. 32 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	29

<i>Oljeutsläpp</i>	30
Anf. 33 LENNART DALÉUS (c)	30
Anf. 34 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	30
Anf. 35 LENNART DALÉUS (c)	30
Anf. 36 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	30
<i>Jaktbrott</i>	31
Anf. 37 CARL G NILSSON (m)	31
Anf. 38 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	31
Anf. 39 CARL G NILSSON (m)	32
Anf. 40 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	32
<i>Mellanöstern</i>	32
Anf. 41 BERNDT EKHOLM (s)	32
Anf. 42 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	32
Anf. 43 BERNDT EKHOLM (s)	33
Anf. 44 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	33
<i>Integrationspolitiken</i>	33
Anf. 45 ANA MARIA NARTI (fp)	33
Anf. 46 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	34
Anf. 47 ANA MARIA NARTI (fp)	34
Anf. 48 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	34
<i>Skatten på dieselbilar</i>	35
Anf. 49 JOHNNY GYLLING (kd)	35
Anf. 50 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	35
Anf. 51 JOHNNY GYLLING (kd)	35
Anf. 52 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	36
<i>Mellanöstern</i>	36
Anf. 53 YVONNE RUWAIDA (mp)	36
Anf. 54 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	36
Anf. 55 YVONNE RUWAIDA (mp)	37
Anf. 56 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	37
<i>Spioner</i>	37
Anf. 57 LENNART FRIDÉN (m)	37
Anf. 58 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	38
Anf. 59 LENNART FRIDÉN (m)	38
Anf. 60 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	39
<i>Jämställdheten på högskolorna</i>	39
Anf. 61 CARINA OHLSSON (s)	39
Anf. 62 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	39
Anf. 63 CARINA OHLSSON (s)	40
Anf. 64 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s)	40
<i>Gruvnäringen</i>	40
Anf. 65 LENNART GUSTAVSSON (v)	40
Anf. 66 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	41
Anf. 67 LENNART GUSTAVSSON (v)	41
Anf. 68 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	41
<i>Neutralitetsutredningen</i>	41

Anf. 69	STEN TOLGFORS (m).....	41
Anf. 70	Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	42
Anf. 71	STEN TOLGFORS (m).....	42
Anf. 72	Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	42
<i>Visum</i>		42
Anf. 73	ESTER LINDSTEDT-STAAF (kd)	42
Anf. 74	Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	43
<i>Alternativa bränslen</i>		43
Anf. 75	SVEN BERGSTRÖM (c).....	43
Anf. 76	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	43
Anf. 77	SVEN BERGSTRÖM (c).....	44
Anf. 78	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	44
<i>Godstransporter</i>		44
Anf. 79	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	44
Anf. 80	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	44
Anf. 81	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	45
Anf. 82	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	45
<i>Koldioxidfrågan</i>		46
Anf. 83	HARALD NORDLUND (fp).....	46
Anf. 84	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	46
Anf. 85	HARALD NORDLUND (fp).....	46
Anf. 86	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	46
Anf. 87	FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	46
9 §	Bordläggning	47
10 §	Anmälan om interpellationer	47
11 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	47
12 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	48
13 §	Kammaren åtskildes kl. 15.02	48

Prot. 2000/01:10
12 oktober
